

رساله اسلام پیش رفته

(تصمیم چهل و هشتم کنفرانس محمدیه در سال ۲۰۲۲)

هیئت مرکز محمدیه

۲۲۲۲

رساله اسلام پیشرفته

(تصمیم چهل و هشتم کنفرانس محمدیه در سال ۲۰۲۲)

هیئت مرکز محمدیه

۲۰۲۳

رساله اسلام پیشرفته

(تصمیم چهل و هشتمین کنفرانس محمدیه در سال ۲۰۲۲)

The Treatise of Progressive Islam
(Resolution of the 48th Muhammadiyah Congress, 2022)

مترجم: رانی حنیدنی

Translator: Rani Handaeni

ترجمه تحت نظارت: هیئت شعبه ویژه محمدیه در ایران

Translation coordinated by: The Special Branch Leader of Muhammadiyah in Iran

ویراستار: شیلا جمشیدی

Editor: Shila Jamshidi

منتشر شده توسط هیئت مرکزی محمدیه

Published by: The Central Board of Muhammadiyah

چاپ شده توسط پی تی گراماسوریا یوگیاکارتا

Printed by: PT Gramasurya Yogyakarta

چاپ اول، ژانویه ۲۰۲۳

First Edition, January 2023

مقدمه هیئت مرکز محمدیه

چهل و هشتمین کنفرانس محمدیه تصمیمی در مورد "رساله اسلام پیشرفته" صادر کرد. مفهوم و اندیشه "اسلام پیشرفته" در حقیقت عنوانی جدید در محمدیه نیست. نخست، مفهوم اسلام پیشرفته از نظر ماهوی و اصطلاحی، اشاره‌ای تاریخی به اندیشه حاج آقای احمد دحلان و تفکرات رسمی محمدیه دارد؛ از زمانی که واژه‌های "پیشرفت"، "پیشبرد" و "پیشرفته" مطرح شدند. دوم، ایده‌های اصلی "اسلام پیشرفته" در کنفرانس چهل و ششم محمدیه در سال ۲۰۱۰ در یوگیاکارتا به عنوان بخشی از "بیانیه محمدیه قرن دوم" به صورت منسجم‌تر تدوین شد. اسلام پیشرفته به عنوان یک "دیدگاه اسلامی" بیان می‌شود که شامل اندیشه‌هایی چون: "محمدیه نهضتی اسلامی است که رسالت دعوت و تجدد را برای تحقق جامعه واقعی اسلامی دنبال می‌کند." برای محمدیه، اسلام به عنوان ارزشی بنیادین، محور الهام و هسته اصلی جنبش به‌شمار می‌آید. محمدیه معتقد است که اسلام، به عنوان پیامی که پیامبران تا پایان حضرت محمد آوردند، دینی کامل و بی‌نقص از جانب خداوند است. اسلام تنها شامل آموزه‌هایی در قالب امر و نهی نیست، بلکه دستوراتی برای حفظ جان انسان‌ها در دنیا و آخرت ارائه می‌دهد.

در بیانیه افکار سال ۲۰۱۰ تأکید شد: «اسلام از دیدگاه محمدیه دینی است که حاوی ارزش‌های مترقی برای تحقق بخشیدن به زندگی روشن بشری است. در نگاه اسلام، پیشرفت خیری نهایی است که برتری در زندگی جسمانی و معنوی را فراهم می‌آورد. دعوت و تجدید از نگاه محمدیه، مسیری برای ایجاد تغییر و تحقق اسلام به عنوان دینی برای پیشرفت زندگی بشر در طول زمان است. از دیدگاه محمدیه، اسلام دینی پیشرفته (دین الحضاره) است که حضورش برای تمام زندگی رحمت می‌آورد و روشنایی و روشنگری به ارمغان می‌آورد. اسلام پیشرفته که روشنگری را ایجاد می‌کند، از دیدگاه الهی بازتاب ارزش‌های تعالی، آزادی‌بخشی، رهایی و انسان‌سازی است؛ همان‌طور که در پیام قرآن در سوره آل عمران، آیات ۱۰۴ و ۱۱۰ آمده و الهام‌بخش تولد محمدیه است. از منظر ایدئولوژیک، اسلام پیشرفته برای روشنگری، شکلی از تحول آموزه‌های سوره الماعون است که به کار حضور دعوت و تجدید در زندگی امت، ملت و بشریت جهانی به صورت واقعی می‌آید. این تحول اسلام که ویژگی‌های پیشرفت و روشنگری را داراست، تجسم تلاش برای تقویت و گسترش دیدگاه دینی است که از قرآن و سنت سرچشمه می‌گیرد و با توسعه اجتهاد در میان چالش‌های زندگی مدرن قرن بیست و یکم به پیش می‌رود.»

همچنین تأکید شده است که: «اسلام پیشرفته بذرهای حقیقت، نیکی، صلح، عدالت، رفاه، پیشرفت و برتری را برای همگان می‌پراکند. اسلامی که کرامت انسان را، چه زن و چه مرد، بدون تبعیض به رسمیت می‌شناسد و مأموریت ضدجنگ، ضدتروریسم، ضدخشونت، ضدستم، ضدعقب‌ماندگی و ضدتخریب زمین از جمله فساد، سوءاستفاده از قدرت، جنایت علیه بشریت و استثمار طبیعت را ترویج می‌کند. اسلامی که به‌طور مثبت برتری‌هایی ایجاد می‌کند و تنوع نژاد، قومیت، گروه‌ها و فرهنگ‌های بشری را به رسمیت می‌شناسد. محمدیه متعهد است که دیدگاه و مأموریت اسلام پیشرفته را ادامه دهد، همان‌طور که در روح اولیه تأسیس این جنبش در سال ۱۹۱۲ مشهود است. دیدگاه اسلام پیشرفته که بنیان‌گذار محمدیه معرفی کرد، ایدئولوژی پیشرفت را به ارمغان آورد؛ ایدئولوژی‌ای که به‌خوبی به‌عنوان اصلاح‌گرایی و مدرنیسم اسلامی شناخته می‌شود و هدف نهایی آن روشنگری در زندگی است. روشنگری (تنویر) به‌عنوان تجلی اسلام پیشرفته، راهی است که زندگی را از هر گونه عقب‌ماندگی، ستم، جمود و بی‌عدالتی آزاد، توانمند و پیش می‌برد.»

در کنفرانس ۴۸ محمدیه، مفاهیم و اندیشه‌های «رساله اسلام پیشرفته» به‌صورت سیستماتیک و جامع تدوین شد و فرمولاسیونی به همراه داشت که در این کتاب منتشر شده است. با انتشار این کتاب، امید است که تفکر اسلام پیشرفته به‌طور گسترده‌تری انتشار یابد و با دیدی بازتر درک شود. به‌ویژه برای اعضای داخلی تشکیلات محمدیه، مهم است که این مفاهیم را فهمیده و به اجرا درآورند، به‌عنوان بخشی از تحقق مصوبات کنفرانس و مأموریت محمدیه به‌عنوان یک جنبش اسلامی با دیدگاه «اسلام پیشرفته».

در «رساله اسلام پیشرفته» که در کنفرانس ۴۸ تصویب شد، آمده است که این رساله بر افکار و حرکت‌های اولیه محمدیه تأکید مجدد دارد و محتوای اصلی آن با آنچه پیش‌تر به‌طور رسمی توسط محمدیه تدوین شده بود، هم‌راستا است؛ از جمله: مقدمه اساس‌نامه محمدیه (۱۹۵۱) و توضیحات آن، مسئله پنج‌گانه (۱۹۵۵)، خط مشی پالمبانگ (۱۹۵۶)، شخصیت محمدیه (۱۹۶۲)، مبانی اعتقادی و آرمان زندگی محمدیه (۱۹۶۹)، خط مشی پونوروگو (۱۹۶۹)، خط مشی اوجونگ پاندانگ (۱۹۷۱)، خط مشی سورابایا (۱۹۷۸)، روش فقهی و شیوه تعیین احکام در فقه محمدیه (۱۹۸۹)، روش فقهی و توسعه اندیشه اسلامی (۲۰۰۰)، راهنمای زندگی اسلامی برای اعضای محمدیه (۲۰۰۰)، خط مشی دنپاسار (۲۰۰۲)، دعوت فرهنگی محمدیه (۲۰۰۴)، بیانیه اندیشه محمدیه در آستانه یک قرن (۲۰۰۵)، بیانیه اندیشه محمدیه در قرن دوم (۲۰۱۰)، کشور پانچاسیلا به‌عنوان دارالعهدی والشهاده (۲۰۱۵)، اندونزی پیشرفته: بازسازی زندگی ملی معنادار (۲۰۱۵)، رساله روشن‌گری (۲۰۱۹).

رساله اسلام پیشرفته نباید به عنوان مصوبه رسمی متوقف بماند، بلکه باید در زندگی روزمره به اجرا درآید، به‌ویژه برای تمام اعضای تشکیلات محمدیه. در پایان تأکید شده است: «اسلام پیشرفته بر این باور است که اسلام دینی است که در همه جنبه‌های زندگی آموزش پیشرفت را ارائه می‌دهد. به‌عنوان سازمانی مبتنی بر اسلام، محمدیه و اعضایش، به‌ویژه رهبران آن، مسئولیت دارند که همواره این ارزش‌های پیشرفت را در فهم دینی و تحقق آن در زندگی فردی، اجتماعی، ملی و جهانی تقویت کنند. اعضای محمدیه نیز وظیفه دارند که مفهوم اسلام پیشرفته را تبلیغ کنند تا این آگاهی در میان مسلمانان تقویت شود و آنان به برتری و پیشرفت دست یابند و درک بهتری در جامعه جهانی ایجاد کنند تا نظمی دوستانه، عادلانه و صلح‌آمیز برای منافع انسان‌ها به‌طور خاص و تمامی آفریده‌های خداوند متعال به‌طور عام برقرار شود. تمامی نهادهای محمدیه موظف‌اند این مفهوم را در تمامی فعالیت‌های خود به‌عنوان خدمتی به جامعه اسلامی، ملت اندونزی و بشریت به کار بگیرند. این مسئولیت پیامد انتخاب آگاهانه و داوطلبانه هر عضوی است که محمدیه را به‌عنوان بستری برای دعوت و تجدید انتخاب کرده تا رضایت خداوند را کسب کند. برای دستیابی به این اهداف، محمدیه همکاری با تمامی گروه‌ها را بر اساس اصول نیکی و تقوا توسعه می‌دهد.»

امید است که انتشار کتاب «رساله اسلام پیشرفته» موجب تقویت، تثبیت، آگاهی‌بخشی، روشنگری و گسترش اندیشه اسلامی در میان اعضای محمدیه و به‌طور کلی میان مسلمانان شود. باشد که خداوند رحمت، برکت و فضل خود را نازل فرماید.

نصر من الله و فتح قریب

یوگیاکارتا، ۷ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ / ۳۰ دسامبر ۲۰۲۲

دبیر عمومی

رئیس عمومی

(امضاء)

پروفسور دکتر حیدر ناشر، M.Si.

شماره (NBM): ۵۴۵۵۴۹

(امضاء)

پروفسور دکتر عبدالمعطی، M.Ed.

شماره (NBM): ۷۵۰۱۷۸

فهرست مطالب

مقدمه هیئت مرکزی محمدیه — سه

فهرست مطالب — شش

رساله اسلام پیشرفته

فصل اول: مقدمه — ۲

فصل دوم: مفهوم پایه اسلام پیشرفته — ۴

ویژگی‌های اسلام پیشرفته — ۵

منهج اسلام پیشرفته — ۶

فصل سوم: جنبش اسلام پیشرفته — ۱۳

جنبش دعوت — ۱۳

جنبش تجدید — ۱۷

جنبش علم — ۱۷

جنبش عمل — ۱۸

فصل چهارم: خدمات اسلام پیشرفته — ۱۹

خدمات امت‌محور — ۱۹

خدمات ملی — ۲۱

خدمات بشردوستانه — ۲۷

خدمات جهانی — ۳۳

خدمات برای آینده — ۳۸

فصل پنجم: نتیجه‌گیری — ۴۰

آیات قرآن کریم — ۴۱

احادیث نبوی — ۴۸

رساله اسلام پیشرفته

فصل اول

مقدمه

محمدیه، سازمان و جنبشی است که بر مبنای اصول اسلامی شکل گرفته است. اسلام، به عنوان دینی که از سوی خداوند متعال از طریق پیامبر محمد (ص) برای هدایت انسان‌ها نازل شده است، در طول تاریخ همواره دستخوش تحول در فهم و عمل بوده است. در این مسیر طولانی، روح پیشرفت اسلام گاه در دست پیروانش از بین رفته است. تاریخ نشان داده که در برخی دوره‌ها، مسلمانان در جمود فکری و حتی عقب‌ماندگی فرو رفته‌اند، زیرا اسلامی که در آن زمان درک و عمل می‌شد، قدرت پیش‌برنده نداشته است.

پیشرفتی که محمدیه به دنبال آن است، با روح اسلام به عنوان رحمتی برای تمام جهان سازگار است. محمدیه معتقد است که اسلام واقعی دینی است که پیروان خود را به حرکت و پیشرفت سوق می‌دهد و باید به عنوان نیرویی بالفعل تجلی یابد که گواه برتری دین اسلام باشد.

درک و عمل به اسلام واقعی نه تنها بر محمدیه و سازمان و اعضای آن تأثیر می‌گذارد، بلکه جامعه اسلامی، مردم اندونزی و حتی کل بشریت را نیز شامل می‌شود. برتری مسلمانان باید معنای واقعی برای پیشرفت ملت‌ها و بشریت داشته باشد، به گونه‌ای که رسالت پیامبر اسلام (ص) به عنوان رحمتی برای تمام جهان تبلور یابد. اسلام پیشرفته، نگاهی جهانی به اسلام دارد و زندگی پیشرفته را در تمام سطوح فردی، اجتماعی، ملی و جهانی آموزش می‌دهد.

از ابتدای تأسیس محمدیه، مفهوم اسلام پیشرفته در روح این سازمان حضوری جدی داشته است. از همین رو، واژه‌هایی مانند "پیشرفت" و "پیش بردن" از آغاز در اساس‌نامه محمدیه (۱۹۱۲) آمده‌اند. هدف اولیه محمدیه در این اساس‌نامه "پیش بردن مسائل دینی برای اعضا" تعریف شده بود. این فرمول‌بندی هدف محمدیه را در راستای "گسترش آموزش‌های دینی حضرت رسول محمد (ص) برای ساکنان بومی یوگیاکارتا" تکمیل کرد.

دو سال بعد، در سال ۱۹۱۴، محمدیه همچنان بر "پیش بردن" تأکید داشت و عباراتی مانند "شاد کردن" را نیز به آن افزود:

۱. "پیش بردن و شاد کردن آموزش‌ها و درس‌های دینی در هند شرقی هلند.
۲. پیش بردن و شاد کردن سبک زندگی مطابق با دین اسلام برای اعضای محمدیه.

احمد دحلان، مؤسس محمدیه، در یکی از جلسات آموزشی برای شاگردان دختر خود به زبان جاوه‌ای می‌گوید:

"Dadiyo kyai sing kemajuan lan aja kesel-kesel anggonmu nyambutgawe kanggo Muhammadiyah".

ترجمه: «عالمی باش که پیشرو باشد و در تلاش برای محمدیه خسته نشو»

پیام احمد دحلان نشان می‌دهد که اسلام پیشرفته نیازمند تلاش پیوسته برای روشن کردن شعله‌ای است که ممکن است به خاموشی گراییده باشد. ایده پیشرفت در سال ۱۹۳۶ در سخنرانی کیای ماس منصور در کنفرانس ربع قرن محمدیه در جاکارتا دوباره مورد تأکید قرار گرفت. او بیان کرد که محمدیه همواره در حال پیش بردن و تبلیغ اسلام در اندونزی است و پیشرفت دین اسلام و ارتقای جایگاه پیروان آن، هدف محمدیه است.

مصوبه کنفرانس سی‌وهفتم محمدیه در سال ۱۹۶۸ نیز بر اهمیت "پیشرفت" به‌عنوان یکی از ویژگی‌های جامعه مطلوب اسلامی تأکید می‌کند. بنابراین، تقویت اسلام پیشرفته استمرار چیزی است که محمدیه در گذشته انجام داده و روحیه مبارزه‌ای است که به سوی آینده هدایت می‌شود.

محتوای این رساله با آنچه محمدیه به‌طور رسمی تدوین کرده، هم‌راستا است، از جمله: مقدمه اساس‌نامه محمدیه (۱۹۵۱)، مسئله پنج‌گانه (۱۹۵۵)، خط مشی پالمبانگ (۱۹۵۶)، شخصیت محمدیه (۱۹۶۲)، مبانی اعتقادی و آرمان زندگی محمدیه (۱۹۶۹)، خط مشی پونوروگو (۱۹۶۹)، خط مشی اوجونگ پاندانگ (۱۹۷۱)، خط مشی سورابایا (۱۹۷۸)، روش فقهی و شیوه تعیین احکام در فقه محمدیه (۱۹۸۹)، روش فقهی و توسعه اندیشه اسلامی (۲۰۰۰)، راهنمای زندگی اسلامی برای اعضای محمدیه (۲۰۰۰)، خط مشی دنپاسار (۲۰۰۲)، دعوت فرهنگی محمدیه (۲۰۰۴)، بیانیه اندیشه محمدیه در آستانه یک قرن (۲۰۰۵)، بیانیه اندیشه محمدیه در قرن دوم (۲۰۱۰)، کشور پانچاسیلا به‌عنوان دارالعهدی والشهاده (۲۰۱۵)، اندونزی پیشرفته: بازسازی زندگی ملی معنادار (۲۰۱۵)، رساله روشن‌گری (۲۰۱۹). این بیانیه‌ها و خط مشی‌ها نشان می‌دهند که اسلام پیشرفته به‌عنوان اصلی الهام‌بخش و راهنمایی برای اعضای محمدیه در تمامی ابعاد زندگی آن‌ها وجود داشته است.

فصل دوم

مفهوم پایه اسلام پیشرفته

محمدیه جنبشی دعوت‌محور است که اسلام پیشرفته را به‌عنوان رسالت خود برگزیده است؛ رسالتی که در حقیقت همان ذات اسلام است. اگر اسلام به‌درستی درک و عمل شود، نتیجه آن تولد امتی برتر و تمدنی پیشرفته خواهد بود. واژه اسلام در ریشه خود به معنای "بالا رفتن" یا "پیشرفت کردن" است. از این رو، اسلام دینی است که جایگاه انسان را ارتقا می‌دهد و زندگی او را پیش می‌برد. این دین با عقب‌ماندگی، فقر، جهل، و زوال اخلاقی مبارزه می‌کند.

اسلام پیشرفته مستلزم تجدید (نوسازی) است، زیرا برای عمل به آموزه‌های دینی، مسلمانان باید به چالش‌ها و پویایی‌های جدید که پیش‌تر وجود نداشتند، پاسخ دهند. تجدید به‌منظور حل مشکلات و تولید ایده‌های جدید برای پیشبرد زندگی انجام می‌شود.

در مواجهه با این چالش‌ها و تحولات، مسلمانان در طول زمان رویکردهای مختلفی داشته‌اند. برخی دیدگاهی باز نسبت به پیشرفت نشان داده و بر این باورند که تفسیر دوباره اسلام ضروری است، تا همچنان بتواند پاسخ‌گوی نیازهای زمان باشد، بدون اینکه آموزه‌های بنیادین آن تغییر کنند. در حقیقت، تجدید به معنای کشف دوباره حقیقت دین است، نه تهدیدی برای اصالت آن.

محمدیه با اسلام پیشرفته تلاش می‌کند نگرش‌های محدودکننده‌ای را که فهم اسلام را در قالبی بسته و ضد تغییر محبوس می‌کند، از میان بردارد. این جنبش معتقد است باید فرآیند و تلاشی برای ایجاد آگاهی نسبت به اهمیت درک اسلام به‌عنوان دینی که همواره با ارائه راه‌حل‌های مناسب برای انسان‌ها در هر دوره زمانی سازگار است، صورت گیرد.

در هر دوره‌ای، افراد یا گروه‌هایی وجود داشته‌اند که اصلاح یا تجدید را در زندگی مسلمانان مطالبه کرده‌اند. محمدیه برای اجرای این رسالت به میدان آمده است. محمدیه اسلام را به‌عنوان پایه، راهنما، و روحیه تغییر قرار می‌دهد؛ تغییری که در قالب اندیشه، جنبش، و خدمات تحقق می‌یابد. این جنبش می‌کوشد با بهره‌گیری از اسلام پیشرفته، مسیر دستیابی به امتی برتر و تمدنی پیشرفته را هموار کند.

۱. ویژگی‌های اسلام پیشرفته

در تلاش برای تحقق آرمان شکوه اسلام که رفاه بشریت را به همراه دارد، محمدیه چند ویژگی از اسلام پیشرفته (الإسلام التقدمي) را تدوین کرده است. این ویژگی‌ها در قالب پنج‌گانه زیر ارائه می‌شوند:

الف. بر پایه توحید (المبني على التوحيد)

توحید، اعتقاد به یگانگی خداوند است؛ خالق و نگهدارنده جهان که تنها او شایسته پرستش است. این اصل، جوهر رسالت پیامبران و محور زندگی امت اسلامی محسوب می‌شود. توحید، انسان را از شرک، آمیزش دینی و نسبی‌گرایی آزاد کرده و معیار همه افکار و اعمالی است که در برابر خداوند تعالی انجام می‌شود.

عمل به توحید به معنای تلاش برای آزادسازی انسان‌ها از زنجیرهای بی‌عدالتی و استثمار، مبارزه با نابرابری و منکرات، و هم‌زمان گسترش حقیقت و نیکی است. توحید اخلاص را در عمل، و دعوت به امر به معروف و نهی از منکر را به ارمغان می‌آورد و انسان را از تکبر و بهره‌برداری نادرست تحت پوشش دین بر حذر می‌دارد.

ب. برگرفته از قرآن و سنت (الرجوع إلى القرآن والسنة)

قرآن، منبع اصلی برای درک و عمل به اسلام است. این کتاب مقدس، سرچشمه ایمان، دانش، احکام، هنجارها، اخلاق و الهام در تمامی دوران‌ها به شمار می‌رود. سنت رسول نیز دومین منبع اسلام پس از قرآن است که شخصیت پیامبر اکرم (ص) را به‌عنوان الگویی کامل برای پیروی معرفی می‌کند. زندگی پیامبر اسلام (ص) نمونه‌ای روشن از تحقق آموزه‌های قرآن در زندگی واقعی است. برای فهم این دو منبع، نیاز به درک دقیق متون، تفکر پیشرو، و دانش گسترده وجود دارد. هرچه عقلانیت و دانش عمیق‌تر و گسترده‌تر باشد، معانی بیشتری از این دو منبع استخراج می‌شود.

ج. احیای اجتهاد و تجدید (إحياء الاجتهاد والتجدید)

اجتهاد به معنای تلاش مستمر برای درک یا تفسیر قرآن و سنت است. این فرآیند از طریق بهره‌گیری از عقل، دانش، و فناوری زنده نگه داشته می‌شود و فهمی از دین ارائه می‌دهد که با مقاصد شریعت همسو باشد و بتواند مشکلات انسان‌ها را حل کند. اجتهاد، نه‌تنها به نظریه‌پردازی محدود نمی‌شود، بلکه چگونگی تحقق آموزه‌های دینی در تمام عرصه‌های زندگی، اعم از فردی، اجتماعی،

ملی، و حتی جهانی را شامل می‌شود. اجتهاد بخشی اساسی از اجرای تجدید است که شامل دو بخش اصلی می‌شود:

۱. تصفیه: تطهیر عقیده و عبادت.
۲. پویاسازی: رشد، توسعه، و نوسازی در اخلاق و تعاملات دنیوی.

د. توسعه وسطیت یا میانه روی (تنمية الوسطية)

قرآن کریم امت اسلام را "امت میانه‌رو" (أمة وسطاً) معرفی کرده است؛ امتی که بر اصول متعادل و استوار بنا شده است. وسطیت به معنای میانه‌روی بین زیاده‌روی و کوتاهی، و بین زندگی فردی و اجتماعی یا دنیوی و اخروی است. وسطیت همچنین به معنای حفظ تعادل میان محافظه‌کاری افراطی و لیبرالیسم افراطی در دین است.

ه. تحقق رحمت برای همه جهانیان (تحقیق الرحمة للعالمین)

اسلام رحمتی برای تمام هستی است. از این‌رو، هر مسلمان موظف است این رحمت را در زندگی واقعی محقق سازد. اسلام باید در میان تنش‌ها و دشمنی‌ها، نیرویی برای ایجاد صلح و همزیستی باشد و در شرایط بی‌عدالتی، دینی باشد که عدالت را اجرا کرده و ظلم را از بین ببرد. مأموریت رحمت نه‌تنها برای سعادت بشر، بلکه برای مصلحت تمامی آفریده‌های خداوند، از جمله حیوانات، گیاهان، محیط زیست، و منابع طبیعی است.

به طور کلی محمدیه با تکیه بر اسلام پیشرفته، تلاش می‌کند تا آموزه‌های دینی را به شیوه‌ای پویا و سازگار با نیازهای زمان اجرا کند. این جنبش با تدوین ویژگی‌های اسلام پیشرفته، راهی روشن برای مسلمانان جهت تحقق شکوه اسلام و رفاه بشریت ارائه داده است.

۲. منهج اسلام پیشرفته

یک منهج (روش) برای درک و تفسیر آموزه‌های دینی و توسعه صحیح اندیشه‌های دینی ضروری است. منهج اسلام پیشرفته (الإسلام التقدمی) به‌کار گرفته می‌شود تا فهم و تفسیر متون مقدس و گسترش اندیشه‌هایی که از قرآن و سنت به‌دست می‌آید، بر اساس اصول دین و عقلانیت قابل‌پاسخگویی باشد.

الف. منابع آموزه‌های اسلامی

قرآن و سنت دو منبع اصلی آموزه‌های اسلام هستند. اصل «بازگشت به قرآن و سنت» بر جایگاه این دو منبع در تدوین دیدگاه‌ها و توسعه اندیشه‌های دینی تأکید دارد. کشف معانی این دو منبع با بهره‌گیری از عقل، میراث فکری، و دانش انجام می‌شود، بدون اینکه به مذهب خاصی از میان مذاهب یا دیدگاه‌های گوناگون محدود شود. آیات قرآن و سنت با سه روش مورد تفسیر و تحلیل قرار می‌گیرند:

۱. روش بیانی: روشی که به تفسیر بر اساس متن با استفاده از قواعد زبانی می‌پردازد.
۲. روش تعلیلی: روشی که با استدلال یا قیاس بین یک مسئله و مسئله مشابه در متن مقدس، بر اساس شباهت علل (علت)، به فهم می‌رسد.
۳. روش استصلاحی: روشی که بر تدوین آموزه‌های اسلامی با توجه به مصلحت عمومی استوار است.

اصول موجود در قرآن و سنت به‌عنوان پایه‌های ثابت (ثوابت) تلقی می‌شوند، اما فهم، اجرای عملی، و تحقق این اصول می‌تواند با گذر زمان تغییر کند (امکان التغیر).

سنتی که به‌عنوان منبع آموزه‌های اسلامی پذیرفته می‌شود، سنتی است که مقبول (سنت مقبوله) باشد و به‌طور علمی به پیامبر اکرم (ص) نسبت داده شود. این سنت شامل موارد زیر است:

۱. حدیث صحیح لذاته (حدیثی که به‌خودی‌خود صحیح است)
 ۲. حدیث صحیح لغيره (حدیثی که با شواهد دیگر تأیید شده و صحیح محسوب می‌شود)
 ۳. حدیث حسن لذاته (حدیثی که به‌خودی‌خود حسن است)
 ۴. حدیث حسن لغيره (حدیثی که به دلیل وجود شواهد دیگر حسن تلقی می‌شود).
- اصطلاح «سنت مقبوله» بر پذیرش احادیثی تأکید دارد که به‌طور موثق از پیامبر اسلام (ص) نقل شده‌اند.

ب. ابعاد آموزه‌های اسلامی

اسلام دینی است که با تمام جنبه‌های زندگی انسان در ارتباط است. آموزه‌های اسلام شامل ابعاد عقیده، عبادت، اخلاق، و معاملات دنیوی است. عقیده به باورهای اساسی دین اشاره دارد که هر مسلمان باید به آن ایمان داشته باشد. عقاید اسلامی برگرفته از وحی است و بنابراین باید از شرک، خرافات، و افسانه‌ها که هیچ پایه‌ای در قرآن یا سنت ندارند، پاک باشد. رویکرد عقلانی به عقیده که در سنت علم کلام منعکس شده، ممکن است همچنان ادامه یابد، به شرطی که از توحید منحرف نشود.

عبادت در معنای خاص خود (عبادت محض/محدّه) شامل اعمالی است که جزئیات و روش‌های آن دقیقاً توسط خداوند تعیین شده‌اند. این اعمال جلوه‌ای از تسلیم یک مسلمان به خداوند هستند و باید مطابق با احکام قرآن و سنت و به‌دور از بدعت اجرا شوند. فقه عبادات نیز انعکاسی از درک این احکام است که امکان اختلاف‌نظر را فراهم می‌سازد.

اخلاق مربوط به اصول هنجاری است که تمایز میان رفتارهای نیک (الکریمه) و زشت (الردیله) را در روابط انسان با خدا، انسان با دیگران، انسان با حیوانات، و انسان با طبیعت مشخص می‌کند.

معاملات دنیوی به قوانینی مربوط است که نحوه اداره هر چه بهتر این دنیا و به حرکت درآوردن زندگی اجتماعی بر اساس اصول دین را تعیین می‌کنند. معاملات دنیوی در معنای عام خود نوعی عبادت محسوب می‌شوند. این دو بعد (اخلاق و معاملات) به‌طور گسترده قابل توسعه هستند تا با تحولات زمان و مکان، و بر اساس مصلحت، همسو شوند.

اجرای این چهار بُعد، اگر با جدیت و همراه با امید به هدایت الهی انجام شود، نیروی عظیمی فراهم می‌کند که برای تحقق آرمان اسلام پیشرفته ضروری است.

ج. سه رویکرد

در فهم آموزه‌های دینی، از سه روش استفاده می‌شود:

۱. بیان (با استفاده از متن)، ۲. برهان (با استفاده از عقل)، ۳. عرفان (با استفاده از قلب).

رویکرد بیانی برای فهم دین استفاده می‌شود که بر اساس آیات و روایات قرآن و سنت استوار است و بنیادی‌ترین رویکرد برای فهم دین می‌باشد. وحی مرجع نخست در فهم آموزه‌های دینی است، و عقل نیز مسائل جدید را با احکام موجود در متون دینی پیوند می‌دهد.

رویکرد برهانی از عقل، استدلال، پژوهش علمی، دانش، و تجربه‌های تجربی برای فهم آموزه‌های دینی و حل مسائل جدیدی استفاده می‌کند که به‌طور صریح در قرآن و سنت بیان نشده‌اند.

رویکرد عرفانی بر ژرفای روحانی، حساسیت درونی، و تیزبینی شهودی و حکمت تأکید دارد. در سنت اسلامی، تجربه‌های باطنی با اصطلاحاتی چون ذوق (احساس)، بصیرت (چشم دل)، وجدان (حرکت درونی)، و سرّ (راز) توصیف شده‌اند. این رویکرد بیشتر بر خشوع، اخلاق اجتماعی، حکمت در جهت حفظ مصلحت و پرهیز از ضرر، و اجتناب از امور مشتبه و حرام تمرکز دارد.

رویکردهای بیانی، برهانی و عرفانی به‌طور هم‌زمان برای فهم آموزه‌های اسلامی به کار می‌روند تا مسائل مختلف از دیدگاهی جامع، عمیق و فراگیر بررسی شوند. این سه رویکرد را می‌توان

در اسناد فکری مختلف محمدیه مشاهده کرد، از جمله: الهیات محیطزیست، فقه بلایا، فقه رفاه اجتماعی، فقه حکمرانی، فقه زکات معاصر، فقه آب، فقه معلولان، رساله اخلاق اسلامی، تفسیر التنبیر.

د. اجتهاد مستمر

یکی از شرایط پیشرفت فکری در اسلام، داشتن نگرش مثبت به اجتهاد است. این نگرش بر چند اصل استوار است:

(الف) گرایش به جهانشمولی دین اسلام

(ب) عدم وابستگی به مذاهب خاص در میان مسلمانان

(ج) برخورداری از روحیه باز و مداراجو نسبت به اختلافات فکری.

اجتهاد یک ضرورت است، زیرا رویدادهای جدید در زندگی بشر همواره در حال تحول اند و برخی از آنها در تاریخ اسلام سابقه‌ای ندارند. درحالی‌که، متون دینی (آیات قولی) به‌عنوان بنیادهای اصلی دین، با وفات پیامبر اکرم (ص) خاتمه یافته‌اند. عالمان پیشین در چارچوب شرایط زمانی و مکانی خود اجتهاد کرده‌اند، و اکنون چاره‌ای جز احیای اجتهاد در راستای پاسخگویی به نیازهای زندگی انسان و پیشرفت علوم (آیات کونی) در زمینه‌های گوناگون وجود ندارد.

با توجه به تحولات زمان و پویایی زندگی انسان، اجتهاد نه‌تنها به معنای زنده نگه‌داشتن مفهوم آن است، بلکه توسعه روش‌های جدید اجتهاد مانند اجتهاد جمعی را نیز در بر می‌گیرد، که در آن متخصصان حوزه‌های مختلف گرد هم می‌آیند. در این نوع اجتهاد، کارشناسان زن و مرد از حوزه‌های گوناگون برای حل مسائل پیچیده دین در زندگی انسان همکاری می‌کنند. تکیه بر یک دانش به‌تنهایی برای رویارویی با چالش‌های جدید کافی نیست. اجتهاد همچنین به معنای ارائه بهترین راه‌حل در میان اختلافات دینی و تمایزگذاری میان مسائل ثابت و غیرقابل تغییر (ثوابت) و مسائلی که امکان تغییر (امکان‌التغییر) دارند و به زمان و مکان خاصی وابسته‌اند.

ه. عقل و علم

عقل نعمتی از سوی خداوند متعال به انسان است که باید به بهترین شکل ممکن برای درک وحی (آیات قولی) و پدیده‌های جهان هستی (آیات کونی) به کار گرفته شود. عقل ابزار بسیار مهمی در فهم آموزه‌های دینی است و نبود مشارکت عقل در فهم دین، به دگماتیسمی می‌انجامد که از عظمت و برتری دین می‌کاهد. استفاده از عقل، دانش منطقی و نظام‌مندی پدید می‌آورد که سرمایه ارزشمند

بشریت است. به‌کارگیری علم نیز فناوری‌هایی ایجاد می‌کند که به ارتقای کیفیت زندگی و پیشرفت تمدن جهانی کمک می‌کند.

دانش و فناوری نقش اساسی در زندگی پیشرفته داشته و از فضیلت‌های انسان است که باید آن را به دست آورد. توسعه علم و فناوری بخشی از وظیفه خلافت انسان در ساختن تمدن بر روی زمین است (سوره هود [۱۱]: ۶۱). علم و فناوری دستاوردهای بشری‌اند که باید در فهم و عمل به آموزه‌های دینی به‌کار گرفته شوند. بر این اساس، علم و دین نباید در تعارض با یکدیگر قرار گیرند؛ بلکه دین‌داری بدون بهره‌گیری از دانش، دین‌داری‌ای واپس‌گرا خواهد بود. نقش مهم دانش را همچنین می‌توان در درک منابع آموزه‌های اسلامی قرار داد. علم در فهم آموزه‌های اسلامی که بسیار گسترده و سرشار از الهام است، نقش دارد. هرچه دانش گسترده‌تر باشد، ظرفیت بیشتری برای فهم عمق و غنای آموزه‌های اسلامی فراهم می‌شود. در مقابل، فقر علمی موجب تنگ‌نظری در فهم و عمل به دین خواهد شد.

ترکیب علم دینی و دانش تجربی در مواردی مانند علم حساب نجومی برای تعیین تقویم اسلامی قابل مشاهده است. علم نقشی کلیدی در حل اختلافات دینی ایفا می‌کند، زیرا بسیاری از مسائل دینی نیازمند رویکرد علمی هستند. در اسلام، دین منبع ارزش‌هاست و توسعه علوم انسانی و انسان‌محور نیاز به پایه‌های ارزشی دارد که مبنای رشد و جهت‌گیری علوم و فناوری را فراهم کند. ارزش‌های توحید، عبادت، خلافت و علم پایه‌های هستی‌شناختی و معرفت‌شناختی توسعه علمی را تشکیل می‌دهند، در حالی که ارزش اصلاح (تحول اجتماعی) به‌عنوان بنیان اخلاقی عمل، جامعه اسلامی را به سوی کمال هدایت می‌کند.

نقش علم در زندگی دینی و اجتماعی را می‌توان به‌طور خلاصه چنین بیان کرد:

ا. علم به انسان در درک مسائل آشکار و پنهان و اتخاذ تصمیمات مناسب برای پیشرفت کمک می‌کند.
ب. علم، در شرایطی که متون دینی به‌طور مستقیم به موضوعی نپرداخته‌اند، به بهبود دین‌داری کمک می‌کند.

ج. علم، پل ارتباطی میان عقل و وحی می‌سازد.

د. علم، اختلافات و تنش‌ها در میان دینداران را کاهش داده و حل می‌کند.

ه. علم، کیفیت زندگی مسلمانان و تمام انسان‌ها را ارتقا می‌بخشد.

و. مذاهب دینی

در طول تاریخ زندگی مسلمانان، مذاهب مختلفی شکل گرفته‌اند که حاصل اجتهاد علمای بزرگ برای درک و فهم آموزه‌های اسلامی بوده‌اند، به‌ویژه در حوزه‌های فقه، عقاید و تصوف. توسعه این

مذاهب گنجینه ارزشمندی است که باید مطالعه، ارزیابی و از فواید آن‌ها بهره‌برداری کرد. انتخاب نظری از هر مذهبی که به نظر صحیح‌تر می‌رسد، صدور فتوای جدیدی که پیش از این صادر نشده، یا حتی بازبینی فتاوی پیشین، همه و همه امکان‌هایی هستند که همواره باز خواهند ماند. این رویکرد باز نشان‌دهنده رهایی از تعصبات و فرقه‌گرایی نسبت به مذهب خاصی است.

در مواجهه با مذاهب یا دیدگاه‌های مختلف، راه ترجیح با انتخاب دلیلی که قوی‌تر باشد از میان دلایل متضاد و متعارض، جستجوی نظری مستدل‌تر، و توجه به اصل مصلحت‌گرایی به‌کار گرفته می‌شود. در عین حال، باور به یک دیدگاه و احترام به نظرات دیگران بهترین رویکرد است. اختلاف نظر میان مذاهب یا دیدگاه‌ها در فهم و اجرای آموزه‌های اسلامی باید با روحیه اخوت و برادری اسلامی پذیرفته شود.

همسو با این نگرش عدم تعصب به یک مذهب خاص، در حوزه تصوف نیز دیدگاهی مستقل شکل گرفته است. شکل پیشرفته تصوف شامل تصوف اخلاقی (اخلاق‌محور)، احسانی (با تاکید بر منش) و اجتماعی (اجتماعی‌محور) می‌شود. این بدان معناست که برای اجرای تصوف، فرد مسلمان نیازی به پیروی از طریقت یا سلسله خاصی از صوفیان ندارد، بلکه می‌تواند این نگرش تصوفی را در زندگی روزمره به کار گیرد و آن را از محدوده عبادات فراتر برد. تصوف اخلاقی، احسانی، و اجتماعی در قالب دینداری فردی و اجتماعی به نمایش درمی‌آیند. روحیه سخاوت‌مندی و ساده‌زیستی که در میان مسلمانان ترویج می‌شود، نمود این نوع تصوف است.

به این ترتیب، درک و اجرای تصوف با شرایط موجود سازگارتر و انعطاف‌پذیرتر می‌شود و فراتر از آن، تصوف را زنده‌تر، پویاتر، هم‌افزا و در زندگی دنیوی همسو و آمیخته می‌سازد. این یک دیدگاه پیشرفته نسبت به تصوف است که تا به حال با زندگی گوشه‌نشین و غیر اجتماعی مرتبط دانسته شده است. تصوف عنصری است که در هر اقدام انسانی و در تمام عرصه‌های زندگی حضور دارد و یکی می‌شود. فعالیت‌های دنیوی، از قبیل اجتماعی، حقوقی، اقتصادی، یا سیاسی، همه باید معنای معنوی در بر داشته باشند.

ز. کرامت انسان

در میان تنوع قومیت‌ها، فرهنگ‌ها و ادیان، هر فرد سزاوار احترام و کرامت است. انسان موجودی است که توسط خداوند متعال با بهترین ساختار آفریده شده و به مقام والایی دست یافته است و به همین دلیل، مأموریت بندگی (عبد) و جانشینی (خلیفه) خدا را بر روی زمین بر عهده دارد (سوره اسراء [۱۷]: ۷۰؛ سوره تین [۹۵]: ۴؛ سوره احزاب [۳۳]: ۷۲). همه انسان‌ها با فطرت یکسان و در

شرایطی برابر خلق شده‌اند و سپس مسیر زندگی آن‌ها تعیین می‌کند که آیا در فطرت خود باقی می‌مانند یا از آن منحرف می‌شوند.

اسلام دینی است که به کرامت انسان اهمیت می‌دهد و بنابراین، فهم آموزه‌های دینی باید بر اساس اصولی صورت گیرد که شأن، منزلت و آبروی انسان را بالا ببرد. آموزه‌های دین در زمینه ارزش علم، اخلاق نیکو، رفاه، عدالت، صلح، و احترام به انسانیت، بخش‌های بسیار مهمی از تنظیم دیدگاه‌های دینی برای تکریم انسان به شمار می‌آیند. اسلام می‌آموزد که ارزش یک فرد وابسته به جنسیت یا قومیت او نیست. مردان و زنان از هر قومیتی فرصت برابر برای دستیابی به مقام والای انسانی و خدمت در همه عرصه‌های زندگی دارند. ارزش یک فرد در نزد خداوند بر اساس تقوای او سنجیده می‌شود.

فصل سوم

جنبش اسلام پیشرفته

مفهوم بنیادین اسلام پیشرفته: زیربنای تفکر، سازمان، جنبش و خدماتی است که برای پیشرفت زندگی امت، جامعه، ملت، انسانیت و جهان جهانی تلاش می‌کند. این مفهوم بنیادین توسط انجمن محمدیه به کار گرفته شده و خواهد شد، از طریق جنبشی که همه جنبه‌های زندگی انسان را در بر می‌گیرد و راهنمای اصلی جنبش پیشرفته است. چون این مفهوم بر پایه اصول اصیل دینی توسعه یافته است، اسلام پیشرفته در واقع نیاز همه مسلمانان برای دستیابی به برتری است.

۱. جنبش دعوت

حضرت محمد (ص) با مأموریت دعوت فرستاده شد تا انسان‌ها را از تاریکی‌ها به سوی روشنایی هدایت کند (سوره ابراهیم، آیه ۱). امت اسلام وظیفه دارد این مأموریت را در طول تاریخ ادامه دهد، زیرا این وظیفه بخشی از امانتی است که خداوند به انسان عطا کرده و باید برای ساختن زندگی پیشرفته بر اساس اصول تعالیم دینی به انجام برسد.

الف. مأموریت انسان

دعوت، تلاش برای تحول زندگی است که مأموریتی از سوی خداوند متعال به انسان داده شده است (سوره احزاب، آیه ۷۲). این مأموریت ناشی از جایگاه انسان به عنوان بنده‌ای است که فرمانبردار، پرستنده، و تسلیم خداوند است و همچنین نماینده‌ای که وظیفه دارد زندگی را تنظیم کند، زمین را حفظ و آباد سازد تا به محیطی مناسب برای زندگی همه مخلوقات تبدیل شود. این دنیا مزرعه‌ای وسیع برای انسان است تا این مأموریت را از طریق دعوت و تلاش برای تحقق یک زندگی پیشرفته اجرا کند. مبارزات پیامبر اسلام (ص) نشان‌دهنده این مأموریت است که در رسالتی تجسم یافته است که جهان را از تاریکی‌ها (ظلمات) به سوی روشنایی (نور) سوق دهد. پس از هجرت به یثرب، پیامبر اکرم (ص) به دعوت و ساختن نظام زندگی‌ای پرداخت که تجلی عدالت، برادری و برابری بود و از توحید نشأت می‌گرفت، و از این رو این شهر به "مدینه منوره" (شهر روشنایی) معروف شد. با پیروی از مبارزات پیامبر (ص)، امت اسلام مسئولیت دارد که مأموریت دعوت را در طول زمان بر عهده گیرد. این مأموریت روشنگرانه در تمام زمینه‌های زندگی انجام می‌شود تا مردم را به سوی راه خدا دعوت کند. در این دیدگاه، تمام ضربان‌های زندگی یک مسلمان باید مأموریت دعوت را در بر داشته باشد. همه مسائل زندگی انسان، از جمله بی‌عدالتی، دشمنی، فقر و نادانی، چالش‌هایی برای حرکت دعوت روشنگرانه است که باید برای برپایی جامعه‌ای عادل، صلح‌آمیز، سعادت‌مند و دانش‌محور مقابله شود.

ب. دعوت، امر به معروف، نهی از منکر

دعوت در واقع تلاشی برای روشن‌گری است که هدف آن بهبود زندگی انسان‌هاست. دعوت دو هدف دارد: امت‌الاجابه (کسانی که پذیرفته‌اند) و امت‌الدعوه (کسانی که فرا خوانده می‌شوند). هدف اول به کسانی اشاره دارد که به ندای اسلام پاسخ داده‌اند، بنابراین هدف دعوت، افزایش کیفیت دینداری آنهاست. هدف دوم شامل کسانی است که هنوز با دین اسلام آشنا نشده‌اند، و دعوت در اینجا به منظور فراهم آوردن شرایط برای هدایت و آشنایی آنها با برتری و حقیقت اسلام انجام می‌شود. در این چارچوب روشن‌گری، دعوت باید به شکلی انسانی و قانع‌کننده انجام شود، بدون اجبار و دشمنی. حتی کسانی که دعوت به حقیقت را نمی‌پذیرند باید محترم شمرده شوند، چرا که این احترام برای تضمین آزادی دینی است.

دعوت روشن‌گر در عمل شامل فراخوان به نیکی (الدعوة إلى الخیر)، تشویق به انجام اعمال نیک (الامر بالمعروف)، و جلوگیری از منکرات (النهی عن المنکر) می‌شود. چنین دعوتی شامل دعوت و فراخوانی است که همه افراد را به انجام وظایف و اعمال خیر مطابق با دستورات دین و جلوگیری از وقوع منکرات تشویق می‌کند. این گونه دعوت‌ها وظیفه مقدس همه مسلمانان (خیر امت) به طور عام (سوره آل عمران [۳]: ۱۱۰) و گروه‌های برگزیده (امت یدعون) به طور خاص است که خداوند برای آنها وعده پیروزی داده است (سوره آل عمران [۳]: ۱۰۴).

ج. تبلیغ مبتنی بر فرهنگ

برای روشن‌گری و هدایت بشریت، جنبش محمدیه مسیر تبلیغ مبتنی بر فرهنگ را برگزیده است. این نوع تبلیغ به‌منظور پاسخ‌گویی به چالش‌های زمانه، ارج نهادن به فرهنگ‌های موجود، و پذیرش و ایجاد فرهنگی جدید و بهتر که با پیام اسلام به‌عنوان رحمتی برای جهانیان همخوانی دارد، انجام می‌شود. محمدیه با بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های انسانی، تبلیغ را به شکلی پویا، باطراوت، و شادی‌آفرین توسعه می‌دهد. در واقع، این نوع تبلیغ را حضرت محمد (ص) اجرا می‌کرد که باعث جلب همدلی مردم به اسلام می‌شد.

تبلیغ مبتنی بر فرهنگ، بر رابطه متقابل دین و فرهنگ تأکید می‌کند و تغییرات اجتماعی را به‌عنوان مرحله‌ای طولانی در نظر می‌گیرد. از طریق این گفت‌وگوها، سبک‌های زندگی منطقی‌تری پدید می‌آید که به‌طور طبیعی فساد، شرک، خرافات و باورهای غلط را از میان برمی‌دارد. تبلیغ فرهنگی، فرهنگ محلی را هدف مستقیم خود قرار نمی‌دهد، بلکه به تأثیر تغییرات فرهنگی جامع و

زنده بر جامعه توجه دارد. هدف این نوع تبلیغ، ارتقای کیفیت زندگی اجتماعی انسان است تا او شایسته هدایت الهی شود.

د. دعوت در میان تنوع

دعوت روشنگرانه با واقعیت‌های پیچیده و متنوع اجتماعی و دینی مواجه است. علاوه بر روبرو شدن با ادیان، دیدگاه‌های دینی و فرهنگ‌های متنوع، این دعوت با واقعیت تنوع نژادها و قومیت‌های گوناگون نیز برخورد دارد. این تنوع نیازمند مدیریتی مثبت است تا منبع اختلافات طولانی‌مدت نشود. وظیفه دعوت روشنگرانه باید توسط مسلمانان انجام شود و همزمان، آمادگی برای زندگی مسالمت‌آمیز با گروه‌هایی که دارای ادیان، اقوام و سنت‌های مختلف هستند نیز وجود داشته باشد. خود اسلام به تفاوت‌ها احترام می‌گذارد، بنابراین شناخت و همدلی بین آنها بسیار مهم است. عدم آمادگی برای زندگی در میان تنوع می‌تواند منجر به تنش و دشمنی شود، شرایطی که اسلام آن را نمی‌پذیرد. از این رو، محمدیه با بینشی مثبت و خردمندانه این تنوع را پیوند داده و پیروان همه ادیان در اندوختن را به ترویج صلح، عدالت، برابری و احترام به همه انسان‌ها دعوت می‌کند. فعالیت‌های دعوت باید به عنوان وسیله‌ای برای روشنگری عمل کند، که باعث و نمونه‌ای برای همزیستی هماهنگ در میان تنوع باشد، بدون هیچ تبعیضی نسبت به گروه‌های مختلف در جامعه.

زندگی مشترک نیازمند وسعت دید، دانش، تجربه و خرد است که بر پایه‌های احترام، برادری، اتحاد و صلح شکل می‌گیرد. در زندگی مشترک، اسلام به طور جدی از دشمنی، نزاع، کشمکش و تبعیض منع می‌کند. اسلام پایه‌های اخلاقی برتری ارائه می‌دهد و بنابراین، تفاوت‌ها باید با اخلاق والا مدیریت شود تا به نیرویی برای پیشرفت تبدیل گردد.

ه. رابطه بین پیروان ادیان

کثرت‌گرایی دینی یک واقعیت در زندگی است و به نوعی عرصه‌ای برای دعوت اسلامی محسوب می‌شود. الله سبحان و تعالی پیامبران و رسولان بسیاری فرستاده است و داستان برخی از آنان در قرآن آمده است. از دیدگاه قرآن، دینی که به این پیامبران نازل شده، اسلام است. با این حال، واقعیت تاریخی نشان می‌دهد که دین‌ها در طول زمان به شاخه‌های مختلف تقسیم شده و به ادیان جهانی تبدیل شده‌اند. اسلام دینی کامل و برحق است که می‌تواند زندگی انسان را در دنیا و آخرت نجات دهد و به او خوشبختی ببخشد. حضرت محمد (ص) پیامبر و رسول آخرین است که پیامبران گذشته را ادامه داده و پیام آنان را کامل کرده است.

با وجود اینکه الله دینی یگانه، یعنی اسلام را نازل کرده است، در واقعیت زندگی دنیا، ادیان و باورهای مختلفی به وجود آمده‌اند. با توجه به این تنوع، دعوت اسلامی حاوی پیام احترام به این تفاوت‌ها است، بدون اینکه به سکولاریسم سیاسی، نسبی‌گرایی دینی یا ترکیب‌گرایی اعتقادی گرفتار شود (آل عمران، ۱۹). در زندگی اجتماعی همراه با پیروان ادیان مختلف، مسلمانان تشویق می‌شوند که ارزش‌های خردمندانه درباره انسانیت و همدلی را بر پایه توحید گسترش دهند. بر اساس این ارزش‌ها، مسلمانان می‌توانند در زمینه‌های اجتماعی با پیروان ادیان دیگر همکاری کنند و در راه اجرای عدالت، صلح و رفاه برای پیشرفت جامعه تلاش نمایند.

نگاه قرآن به کثرت‌گرایی دینی با بیان «لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ» (الکافرون، ۶) مورد تأکید قرار گرفته که نشان‌دهنده تفاوت بین اعتقادات اسلامی و دیگر ادیان است و همزمان حق افراد دیگر برای داشتن اعتقادات خاص خودشان را تصدیق می‌کند. از نظر الهیاتی، الله به وضوح بیان کرده که نخواستار همه انسان‌ها یک امت یا پیرو یک دین خاص باشند (یونس، ۹۹). از نظر جامعه‌شناختی نیز، قبول وجود اختلافات دینی همراه با تأکید بر نقاط مشترک تعالیم ادیان برای ایفای نقش اجتماعی و بشردوستانه صورت می‌پذیرد.

و. همکاری در نیکی و تقوا

در اجرای دعوت، همکاری برای تحقق نیکی و تقوا بنا می‌شود. این همکاری در راستای بهبود اعتقادات، عبادات، اخلاق و روابط اجتماعی یا مدیریت زندگی مشترک گسترش می‌یابد. همکاری با افراد و نهادهای مختلف، با گستره‌ای وسیع، بر اساس اصول و در روحیه پیشرفت مشترک برقرار می‌گردد. این روحیه بر ارزش‌های نیکی (البر) و تقوا (التقوی) استوار است و از انحراف (الإثم) و دشمنی (العدوان) دوری می‌جوید.

همکاری در دعوت روشنگری برای ایجاد منافع مشترک صورت می‌پذیرد، یعنی اصلاح (الإصلاح) در تمام عرصه‌های زندگی. بر اساس اصل افزایش دوستان، دعوت به دین نیازمند سعه‌صدر و دیدگاهی باز است. همکاری بین مسلمانان برای ترویج و عمل به دین و دفاع از منافع آن‌ها صورت می‌گیرد. همکاری با دولت و گروه‌های دیگر نیز برای حفظ و ساختن کشور به منظور دستیابی به جامعه‌ای عادل و آباد که مورد رضایت خداوند متعال باشد، ایجاد می‌شود. این همکاری با افراد، جوامع و نهادها در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی و با روحیه عدالت، صداقت، برابری و همدلی شکل می‌گیرد.

۲. جنبش تجدید

تجدید به معنای تلاش برای نوسازی در درک و اجرای تعالیم اسلام در راستای چالش‌ها و نیازهای زمانه است. علما در دوران‌های گذشته تجدید را برای مقابله با رکود امت اسلام و اجرای برنامه نوسازی به منظور پاسخگویی به چالش‌های زمانه انجام داده‌اند تا مأموریت اسلام به عنوان رحمت برای همگان به درستی تحقق یابد. این علما تجدید را در حوزه‌های مختلف دینی در زمینه تفکرات و نهادها به انجام رسانده‌اند. در تاریخ جنبش‌های دینی، چندین شکل نوسازی مرتبط با جنبش اسلامی ظاهر شده‌اند، مانند پیوریتانیسم، اصلاح‌طلبی و مدرنیسم، که اغلب در بسترهای مختلف معانی متفاوتی پیدا می‌کنند. بین این جنبش‌ها تفاوت‌هایی وجود دارد، اما روح مشترکی نیز هست؛ یعنی این که تعالیم اسلام در راستای بهبود وضعیت زمانه بیشتر معنا یابد. هم‌زمان با این رویکرد، توسط جنبش محمدیه، اصطلاح "تجدید" بیشتر به عنوان یک هویت جنبشی ترجیح داده شده که در طول زمان پابرجا می‌ماند و بخشی از گنجینه اسلامی است که دارای مبانی معیار و تاریخی است.

جنبش تجدید در تلاش‌های مستمر برای بررسی تعالیم اسلام، توسعه درک و تفکر، و انجام تصفیه عقیده و پویاسازی مناسبات اجتماعی با استناد به قرآن و سنت تجلی می‌یابد. اجرای تجدید نیز در تلاش برای انتقال تفکرات پیشرفته به شکل نهادهایی مانند مجلس ترجیح و تجدید نمایان می‌شود که فعالیت‌های آن‌ها روند اجتهاد در صدور فتاوا و توسعه تفکرات دینی را به صورت گسترده‌ای نشان می‌دهد. در عمل، تجدید همچنین در تلاش برای پیشبرد نهادهای خدماتی مانند آموزش، سلامت، خدمات اجتماعی و اقتصاد به منظور پاسخگویی به چالش‌های زمان و پیشرفت بیشتر امت اسلامی در آینده تجلی می‌یابد. به طور کلی، تجدید با هدف نوسازی روش‌های فکری و زندگی امت صورت می‌گیرد تا از شرایط عقب‌ماندگی و ضعف ناشی از فقر علمی، عقب‌ماندگی فرهنگی و انحطاط اخلاقی رها شوند.

۳. جنبش علم

یکی از جلوه‌های اسلام پیشرفته جنبش علم است. اسلام خود به علم ارزش بسیاری قائل است و بر این باور است که افراد آگاه و دانا برتر از کسانی هستند که بی‌علم‌اند (قرآن کریم، سوره زمر، آیه ۹). کسانی که ایمان و علم دارند، به درجات بالاتری نزد خداوند می‌رسند (سوره مجادله، آیه ۱۱). اسلام پیشرفته بر این باور است که علم در هر جنبه‌ای از زندگی، اندیشه، رفتار و حرکت برای تجلی تعالیمش در زندگی واقعی ضروری است. با علم، مسلمانان می‌توانند پیام‌های دینی را به درستی درک کرده، نظم زندگی خود را بهتر توسعه دهند و نوآوری‌هایی برای پیشرفت سطح تمدن انسانی ایجاد کنند.

اسلام پیشرفته ضرورت جنبش علم را برای مبارزه با جهل و عقب ماندگی مطرح می‌کند. این جنبش به شکل توسعه نهادهای آموزشی، از پیش‌دبستانی تا آموزش عالی، برگزاری انجمن‌های روشنگری، ایجاد مراکز تحقیق و نوآوری و برگزاری نشست‌ها برای تسریع پیشرفت علمی به منصفه ظهور می‌رسد. در سطح فردی، هر مؤمن باید همواره علم خود را افزایش دهد و در سطح نهادی، هر فعالیت باید منعکس‌کننده مأموریت علمی باشد. اسلام پیشرفته، دانش را گسترش می‌دهد و همه انسان‌ها را به تسلط و استفاده از دانش برای تحقق آرمان‌های پیشرفت تشویق می‌کند.

پیشرفت علم و فناوری با به‌کارگیری حداکثری پژوهش و نوآوری قابل دستیابی است. رویکرد پیشرفته به تفکر، درهای گسترده‌ای را به روی تحقیقاتی می‌گشاید که به کشفیات جدید منجر می‌شوند و بالعکس، همه تحقیقات و کشفیات جدید نیز به پیشرفت تفکر کمک می‌کنند. قرآن کریم انسان را به مطالعه جهان و مخلوقاتش تشویق می‌کند تا علم به عنوان نعمتی از سوی خداوند تعالی رشد یابد. از این رو، بنیان‌گذاری "جنبش علم در محمدیه" و تبدیل "محمدیه به جنبش علم" باید تقویت شود تا بتواند چالش‌های زمان را برطرف کند و کیفیت زندگی را ارتقا دهد. اسلام پیشرفته علم، فناوری و هنر را به عنوان مسیری همگام با گفتگوی وحی با واقعیت طبیعی و زندگی بشری قرار می‌دهد که همواره در حال پیشرفت به سوی درک و نزدیک شدن به اراده خداوند برای سعادت جهانی انسان‌ها است.

۴. جنبش عمل

اسلام دین عمل است؛ دینی که بر اهمیت عمل به‌عنوان اجرای ایمان تأکید دارد، ایمانی که چراغی برای زندگی، نیرویی محرک و چارچوبی برای دیدگاه جهان است. در تدوین درک و اجرای دین، بُعد عمل اهمیت بسیاری پیدا می‌کند. این نگاه به باور به اهمیت نهادینه‌سازی اعمال صالح منتهی می‌شود؛ اعمالی که با هدف حل مشکلات زندگی در قالب نهادهای خیریه، رفاهی، توانمندسازی، آموزشی و بهداشتی ایجاد شده‌اند. به‌واسطه‌ی این نهادینه‌سازی، عمل صالح دیگر تنها به شکل فردی انجام نمی‌شود، بلکه به‌صورت یک جنبش سازمان‌یافته دنبال می‌شود.

همسو با این اصل، اخلاص، جدیت و نظم در عمل از آثار ایمان هستند و رضای خدا را به‌عنوان هدف برجسته می‌کنند. این اخلاص باید با جدیت در کار و رعایت بهترین شیوه‌ها، بر پایه‌ی اصول دین و علم همراه باشد تا بیشترین سود را به جامعه برساند.

فصل چهارم

خدمات اسلام پیشرفته

به‌عنوان سازمانی که بر اهمیت عمل صالح تأکید دارد، محمدیه در راستای منافع جامعه، ملت، بشریت، جامعه جهانی و سعادت آینده انسانیت خدمت می‌کند. این خدمات بر پایه اخلاص و به‌منظور کسب رضای الهی و ارائه بیشترین منفعت ممکن به بشر انجام می‌شود.

۱. خدمات به جامعه اسلامی

محمدیه به‌عنوان بخشی از جنبش اسلامی، در خدمت به توسعه زندگی جامعه اسلامی و ترویج اصول اخوت اسلامی فعالیت می‌کند. این خدمات، مسئولیتی مشترک برای پیشبرد جامعه اسلامی و گسترش همبستگی میان مسلمانان است. محمدیه در راستای اهداف خود، با تلاش برای ارتقای کیفیت زندگی جامعه اسلامی و تحقق جامعه‌ای برتر هم از منظر آموزه‌ها و هم در ابعاد عملی و اجتماعی، فعالیت می‌کند.

الف. تثبیت اخوت

اخوت (برادری) در زندگی اجتماعی، مفهومی والاست که قدرت جامعه را تقویت و از گسست‌های اجتماعی جلوگیری می‌کند. در حقیقت، قرآن کریم در (سوره حجرات [۴۹]: ۱۰) تأکید می‌کند که مؤمنان برادر یکدیگرند و اگر اختلافی پیش آید، تلاش برای صلح و آشتی وظیفه‌ای بزرگوارانه است:

«مؤمنان تنها برادران یکدیگرند، پس میان برادرانتان صلح برقرار کنید و از خدا پروا کنید، باشد که مورد رحمت قرار گیرید.»

این پیوند اخوت بر پایه ایمان به خدای یگانه، پذیرش قرآن به‌عنوان کتاب مقدس و راهنمای زندگی، و باور به پیامبری حضرت محمد (ص) به‌عنوان آخرین رسول خداوند است که انسان‌ها را به سوی سعادت دنیوی و اخروی هدایت می‌کند.

این پیوند عمیق ایمانی، مسلمانان را به نیرویی متحد تبدیل می‌کند که می‌تواند اسلام را به‌عنوان رحمتی برای جهانیان محقق سازد. با توجه به اینکه جامعه مسلمانان اکثریت جمعیت اندونزی را تشکیل می‌دهند، مسئولیت بزرگی در پیشرفت این کشور بر عهده دارند. با این حال، واقعیت نشان می‌دهد که

جامعه اسلامی اندونزی از یکپارچگی کامل برخوردار نیست و به نهادها، قومیت‌ها، رسوم و جریان‌های فکری مختلفی پیوند خورده است که هرکدام هویتی خاص دارند. این واقعیت باید به‌عنوان ثروت فرهنگی جامعه اسلامی تلقی شود، نه به‌عنوان عاملی برای جدایی و تضاد.

اسلام پیشرفته از تمام مسلمانان می‌خواهد که با کنار گذاشتن اختلافات و تمرکز بر اهداف مشترک، برای پیشرفت جامعه و ملت اندونزی به‌صورت یکپارچه تلاش کنند. جامعه اسلامی باید به نیرویی تبدیل شود که به تقویت و استمرار کشور اندونزی کمک کند. این اخوت اسلامی زمانی استحکام می‌یابد که مسلمانان از تحقیر و سوءظن نسبت به یکدیگر پرهیز کنند. اسلام پیشرفته از تمامی اعضای جامعه اسلامی دعوت می‌کند که به‌طور فعالانه در حفظ و تقویت اخوت سهیم باشند.

تلاش برای تقویت اخوت نباید تنها به سطح ملی محدود بماند، بلکه با توجه به پراکندگی جامعه اسلامی در سراسر جهان، در سطح بین‌المللی نیز ضروری است. علاقه و تعهد به ملت خود به‌هیچ‌وجه به معنای بی‌توجهی به مسلمانان سایر کشورها نیست. محمديه بر اهمیت حفظ و گسترش پیوندهای دوستی و همکاری در تمامی اشکال آن تأکید دارد، و این پیوندها باید در ابعاد فردی، اجتماعی، فرهنگی و فکری تقویت شوند.

ایجاد شبکه‌های جهانی دوستی و همکاری، ابزاری مهم برای تقویت همبستگی، ترویج میان‌رویی، و تحقق اسلام به‌عنوان رحمتی برای جهان است. اخوت اسلامی سرمایه‌ای ارزشمند برای توسعه روابط گسترده‌تر انسانی است که از تفاوت‌های دینی و ملی فراتر می‌رود. جامعه اسلامی اندونزی، از طریق نقش بین‌المللی خود، می‌تواند به تحقق جهانی صلح‌آمیز و پیشرفته کمک کند.

اختلافات عقیدتی در جامعه اسلامی، واقعیتی اجتناب‌ناپذیر است که اگر به‌درستی مدیریت شود، می‌تواند به منبعی از قدرت تبدیل گردد. این اختلافات ممکن است در مسائل اصولی باشد که نمی‌توان آن‌ها را در حیطه ایمان گنجاند. اما در عرصه اجتماعی، مدارا نسبت به این تفاوت‌ها، اصلی ضروری است که باید در هر مسلمان نهادینه شود.

اختلافات در مسائل فرعی نیز به‌ویژه نیاز به مدارا و انعطاف دارند تا همبستگی جامعه حفظ شود و از خشونت‌هایی که ممکن است ناشی از تعصب به دیدگاه خاصی باشد جلوگیری گردد. این اختلافات، چه در اصول و چه در فروع، به شرط دوری از تعصب کور و تمایلات نفسانی، نباید به خشونت و درگیری اجتماعی در عرصه‌های اجتماعی، ملی یا بین‌المللی منجر شوند.

به‌طور کلی خدمات اسلام پیشرفته، با تأکید بر اصول اخوت، مدارا با تفاوت‌ها و تلاش برای تحقق ارزش‌های الهی، بستری برای ارتقای جامعه اسلامی و پیشبرد صلح جهانی فراهم می‌کند. این خدمات، علاوه بر تعالی جامعه اسلامی، در ایجاد یک دنیای هماهنگ، عادلانه و صلح‌آمیز برای خیر

و سعادت انسانیت نقش‌آفرینی می‌کند و اسلام را به‌عنوان دینی برای رحمت و خیر جهان به نمایش می‌گذارد.

ب. ارتقاء کیفیت امت

در سطح جهانی، امت اسلامی با رشد چشمگیری از نظر جمعیتی شناخته می‌شود که عمدتاً به دلیل نرخ بالای زاد و ولد و موارد تغییر دین است. این موضوع همان‌گونه که پیامبر اکرم (ص) فرموده‌اند که از کثرت امت خود در روز قیامت مباحات خواهد کرد، موجب افتخار است. با این حال، نگرانی‌هایی نیز وجود دارد که اگر این تعداد زیاد با کیفیت بالای منابع انسانی همراه نباشد، ممکن است به ضعف امت منجر شود.

برای ارتقای کیفیت امت، اقدامات گسترده‌ای در زمینه‌هایی مانند آموزش، بهداشت و رفاه ضروری است. علاوه بر این، امت اسلامی نیازمند برنامه‌هایی برای حفاظت از خود در برابر جریان‌های سطحی‌نگری در عقیده و آموزه‌ها است.

تمرکز بر کیفیت باید اولویت اصلی خدمات باشد، زیرا جایگاه و نقش هر امت بر اساس کیفیت آن تعیین می‌شود. افزایش صرف جمعیت بدون توجه به کیفیت می‌تواند تصویری منفی از امت ارائه دهد و مانعی برای تحقق اهداف پیشرفت باشد.

اسلام پیشرفته با تأکید بر مفهوم اعتدال و مأموریت "رحمت للعالمین"، تلاش‌های خود را برای ارتقای سطح زندگی امت اسلام در همه ابعاد متمرکز کرده است. این اقدامات شامل مقابله با چالش‌هایی مانند اسلام‌هراسی، بی‌عدالتی، تبعیض، نژادپرستی و انزوای اجتماعی می‌شود.

۲. خدمات ملی

"اسلام پیشرفته" مسئولیت خدمت به کشور و ملت را بر هر شهروند مسلمان واجب می‌داند. این نگرش، تجلی دیدگاهی است که اندونزی را به‌عنوان "دارالعهد و الشهاده" (کشور پیمان و گواهی) معرفی می‌کند. این مفهوم، یک فقه سیاسی است که توسط جنبش محمدیه در چهل و هفتمین کنفرانس در ماکاسار در سال ۲۰۱۵ مطرح شد. با این حال، پیش از این نیز محمدیه در تاریخ طولانی خود نقش چشمگیری در تبدیل آگاهی قومی به آگاهی ملی، توسعه آموزش، تأسیس دولت و پیشرفت ملت و کشور ایفا کرده است.

این خدمات، از جمله با اعلامیه‌ای تحت عنوان "کشور پانچاسیلا به‌عنوان دارالعهد و الشهاده" تقویت شده‌اند که فقه سیاسی جدیدی به شمار می‌آید. این دیدگاه پاسخی به مسائل یا تردیدها درباره رابطه اسلام و کشور اندونزی ارائه می‌دهد.

"دارالعهد و الشهاده" مفهومی ملی‌گرایانه است. این مفهوم، خدمات واقعی برای پیشرفت کشور واحد جمهوری اندونزی (NKRI) را در همه ابعاد زندگی شامل سیاست، اقتصاد، حقوق و فرهنگ تشویق می‌کند. دارالعهد به این معناست که این کشور به‌عنوان مکانی بر پایه پیمان و توافق میان همه اجزای ملت بنا شده که باید به‌طور قاطع حفظ شود و دارالشهاده به معناست که این کشور به‌عنوان محلی برای گواهی دادن و اثبات توانایی امت در حفظ و ارتقای کشور عمل می‌کند.

تعریف کشور اندونزی بر اساس پانچاسیلا (پنج اصل) و دیدگاه دارالعهد و الشهاده نشان می‌دهد که این اصول با تعالیم اسلامی همخوانی دارند:

۱. ایمان به خدای یگانه: تجلی کامل از توحید است.
 ۲. انسانیت عادلانه و متمدن: احترام به منزلت و کرامت انسان.
 ۳. اتحاد اندونزی: نشان‌دهنده برادری و همبستگی.
 ۴. مردم‌سالاری به رهبری خرد در مشورت نمایندگی: تشویق به امت‌گرایی و مشورت خردمندان.
 ۵. عدالت اجتماعی برای همه مردم اندونزی: برابری، رفاه و عدالت برای همه بدون تبعیض.
- ارزش‌های برتر اسلامی نیز در قانون اساسی اندونزی گنجانده شده‌اند. مسائل مربوط به شکل کشور، بخشی از تاریخ گذشته است که اکنون به توافق جمعی منتهی شده است.

ایده دارالعهد و الشهاده، مسئولیت امت اسلامی را برای مشارکت در توسعه کشور و هدایت ملت به سمت آرمان‌های والا روشن می‌سازد. این مسئولیت در قرآن کریم به‌عنوان "بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبُّ غَفُورٌ" (کشوری نیکو و پر از آمرزش خداوند) بیان شده است.

در اسناد دولتی، این هدف به‌عنوان ایجاد جامعه‌ای عادل و مرفه بر اساس پانچاسیلا تعریف شده است. همچنین، در اسناد محمدیه، این هدف به‌عنوان ایجاد جامعه واقعی اسلامی ذکر شده است. این اهداف مکمل یکدیگرند و ارزش‌های مشترکی را برای همکاری تمامی اجزای ملت در راستای تحقق جامعه، ملت و کشوری مطلوب فراهم می‌آورند.

بیانیه دارالعهد و الشهاده که توسط محمدیه ارائه شده است، مسیر روشنی برای مشارکت مثبت امت اسلامی در پیشرفت زندگی ملی و دولتی ترسیم می‌کند و نقشی کلیدی در دستیابی به آرمان‌های اسلامی و انسانی ایفا می‌کند.

الف. پیشبرد دموکراسی

اجرای اسلام پیشرفته به‌شدت با مسئله دموکراسی در سیستم دولتی مرتبط است. دموکراسی نه‌تنها ابزاری برای اداره کشور یا فرآیندهای سیاسی است، بلکه وسیله‌ای برای بهبود کیفیت زندگی

مردم محسوب می‌شود. دموکراسی در حقیقت ارزش‌هایی دارد که در اسلام نیز وجود دارند. به همین دلیل، تلاش برای ارتقای کیفیت دموکراسی به‌عنوان بخشی از تجلی مفهوم «دارالعهد و الشهاده» تلقی می‌شود. با این رویکرد، جمهوری اندونزی به کشوری با پایه‌ای مستحکم تبدیل خواهد شد که از حرکت به سوی اقتدارگرایی، لیبرالیسم افراطی یا سکولاریسم جلوگیری می‌کند. در عمل، دموکراسی در اندونزی باید به‌سوی دموکراسی اساسی حرکت کند که امانت‌داری و شایسته‌سالاری را ارج می‌نهد. هدف آن ایجاد زندگی مستقل، عادلانه، رفاه‌آور و دارای تمدن برای مردم است.

اسلام پیشرفته بر این باور است که مسائل سیاسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، زیرا نقشی اساسی در پیشرفت کشور دارند. از این رو، این دیدگاه به‌صورت هوشمندانه و جمعی، از مشارکت افراد واجد شرایط در عرصه سیاست حمایت می‌کند تا نقش‌های استراتژیک را در چارچوب دموکراسی، با اخلاقیات والا و آرمان‌های مستحکم، بر عهده گیرند. این مشارکت سیاسی، تلاشی در راستای تحقق آرمان‌هایی است که آموزه‌های اسلام را تا جایی که جامعه‌ای اسلامی واقعی شکل گیرد، محترم می‌شمارد. اسلام پیشرفته از این طریق، ارزش‌های جهانی و مفاهیم عمومی را که باید به سیاست‌های عمومی ترجمه شوند، گسترش می‌دهد. با این حال، سیاست‌های معامله‌گرانه، نگرش‌های دنیوی و کوتاه‌مدت و نادیده‌گرفتن ارزش‌های اخلاقی دین و اصل شایسته‌سالاری، از جمله چالش‌های پیش‌روی دموکراسی و نیز اسلام پیشرفته هستند.

در شرایط کنونی افول دموکراسی در جهان، توجه جدی به حوزه سیاست ضرورت دارد. یکی از شاخص‌های اصلی شکست دموکراسی، بی‌اعتنایی نخبگان ملی و جهانی به منافع مردم است. اندونزی به نخبگان سیاسی بیشتری نیاز دارد که با صداقت کامل، وظایف خود را در بخش‌های مقننه، اجرایی و قضایی انجام دهند. دموکراسی رفاهی، مدل ایده‌آلی به شمار می‌آید، زیرا به منافع مردم توجه می‌کند و نخبگان سیاسی را امانت‌دار منافع عمومی می‌داند. دموکراسی پیشرفته، دولت را خدمت‌گزار رفاه تمام شهروندان قرار می‌دهد، حتی اگر این امر باری سنگین بر دوش ثروتمندان باشد. این فرآیند، بخشی از دموکراتیزه‌کردن اقتصاد با هدف تأمین رفاه گسترده برای مردم است.

ب. ارتقای اقتصاد

در کنار مسائل سیاسی و دموکراسی، حوزه دیگری که در چارچوب ملی‌گرایی مورد توجه اسلام پیشرفته قرار دارد، حوزه اقتصاد است. اقتصادی که توسط اسلام پیشرفته مدنظر است، بر اصول ایدئولوژی پنج‌گانه پانکاسیلا استوار است که مردم‌گرایی، عدالت و انسانیت را در اولویت قرار می‌دهد. سازمان محمدیه نقش مستقیمی در توانمندسازی جامعه، به‌ویژه افراد ضعیف (ضعفا و مستضعفین)، ایفا می‌کند. این تلاش‌ها بخشی از کوشش‌ها برای تحقق عدالت اقتصادی برای تمامی فرزندان ملت

است. عدالت اقتصادی از طریق سیاست‌ها و اقدامات بازتوزیعی، با هدف کاهش نابرابری‌های اجتماعی و جلوگیری از تمرکز ثروت در دست گروهی خاص، محقق می‌شود.

محمدیه از طریق مجموعه‌ای از فعالیت‌های خود، برای تقویت اقتصاد مردم تلاش می‌کند. این سازمان، کمک‌هایی ارائه می‌دهد که به گروه‌های آسیب‌پذیر و حاشیه‌نشین امکان دسترسی به زندگی پایدار و شایسته را می‌دهد. در این راستا، محمدیه سه رویکرد اصلی را دنبال می‌کند: آگاهی‌بخشی نسبت به اهمیت روحیه پیشرفت، آموزش مهارت‌های لازم برای توانمندسازی اقتصادی، و حمایت مالی برای ایجاد کارآفرینی در میان افراد فقیر.

با این حال، تحقق اقتصاد مردم‌محور بر اساس پانکاسیلا صرفاً از طریق کنترل سیاست‌های عمومی یا توانمندسازی مستقیم اقتصادی جامعه امکان‌پذیر نیست. آگاهی اقتصادی برای همه مردم، به‌عنوان بخشی از مأموریت «دارالعهد و الشهاده»، اهمیت فراوانی دارد. این آگاهی اقتصادی با روح الهیات معون همسو است که به‌طور تاریخی فرهنگ نیکوکاری و توانمندسازی مستضعفین را تقویت کرده است.

آگاهی اقتصادی محمدیه تلاشی است برای افزایش درک همه فرزندان ملت از اینکه مبارزه برای ساختن اقتصاد، نوعی عبادت و تلاشی برای تقرب به خداوند است. بنابراین، عدالت و رونق اقتصادی (خودکفایی، پایداری و رقابت اقتصادی) مسیری مهم برای نزدیکی به خداوند به شمار می‌آید. از طریق این بیداری، فرزندان ملت باید خود را از کفر ناشی از فقر دور نگه دارند. در معنای گسترده‌تر، این آگاهی اقتصادی باید سیاست‌گذاران حاکم را نیز بر آن دارد که سیاست‌های استراتژیکی برای ریشه‌کنی فقر اجرا کنند.

عظمت یک کشور در جهان، صرفاً بر اساس قدرت سیاسی و نظامی آن سنجیده نمی‌شود؛ بلکه توانمندی اقتصادی، علمی و فناوری آن نیز اهمیت دارد. اندونزی باید به کشوری تبدیل شود که توانایی رقابت با سایر کشورها را داشته باشد. از این رو، محمدیه بار دیگر از سیاست‌گذاران ملی می‌خواهد تا اقدامات هوشمندانه و مناسبی برای تقویت استقلال اقتصادی کشور انجام دهند، بدون آن‌که همکاری‌های دوجانبه یا چندجانبه با دیگر کشورها را نادیده بگیرند.

ج. توسعه حقوقی

ماهیت قانون، ایجاد نظم، عدالت و بهرهمندی است؛ بنابراین، قوانین باید در راستای این اهداف تدوین شوند. قوانین و مقررات باید منطبق با ارزش‌های پانچاسیلا و مقدمه قانون اساسی باشند که به‌عنوان هنجارهای بنیادین کشور و آرمان حقوقی تلقی می‌شوند. اصول اول و دوم پانچاسیلا، که ارزش‌های دینی و اخلاقیات والای ملت را نمایان می‌سازند و ریشه در زندگی جامعه اندونزی دارند،

باید به‌طور جدی در فرآیند توسعه قوانین ملی مورد توجه قرار گیرند. هرگونه قانون مغایر با ارزش‌های دینی و اخلاقی ملت اندونزی، در واقع مغایر با پانچاسیلا است.

برای تحقق اهداف کشورداری، آن‌گونه که در مقدمه قانون اساسی ۱۹۴۵ مقرر شده است، یعنی ایجاد جامعه‌ای عادل و مرفه، محتوای قوانین ملی و سیاست‌های عمومی باید در راستای دستیابی به این اهداف طراحی شوند. در کشوری که بر پایه قانون و نه قدرت استوار است، قوانین باید تضمین‌کننده نظم، عدالت و بهره‌مندی باشند. تمام افراد باید در برابر قانون برابر بوده و اجرای قوانین باید بدون تبعیض انجام گیرد. قوانین ملی، شامل مجموعه‌ای از مقررات و سیاست‌های عمومی، نه‌تنها باید از حقوق و منافع مردم محافظت کنند، بلکه رفاه همگانی را نیز بدون استثنا تضمین کنند.

قانون، ابزاری برای نوسازی جامعه و پیشرفت تمدن یک ملت است. از این‌رو، قوانین باید به گونه‌ای تدوین شوند که بتوانند ارزش‌ها، عادات و رفتارهای اجتماعی‌ای را که مانع تحقق تمدن عادلانه و متری می‌شوند، تغییر دهند. نظام، مدل و محتوای حقوقی که ارزش‌های پیشرفت را منعکس نمی‌کنند و با پانچاسیلا و قانون اساسی ناسازگار هستند، باید اصلاح شوند.

سازمان محمدیه، چه به‌صورت مستقیم و چه غیرمستقیم، نقش مهمی در تدوین بنیان‌های ملی (پانچاسیلا) و قانون اساسی ایفا کرده و در نتیجه، مسئولیت توسعه قوانین ملی و مقرراتی که اهداف ملی را تحقق می‌بخشند، بر عهده دارد. تمامی بخش‌های جامعه باید تشویق شوند تا به‌طور فعال مشارکت کنند و بنیان ملی و قانون اساسی را به واقعیتی زنده در توسعه و تحول حقوقی ملی تبدیل کنند، به گونه‌ای که از حقوق اساسی و قانونی تمامی شهروندان حمایت شود.

قانون عادلانه، پیش‌شرطی ضروری برای رفاه و خوشبختی مردم است. با این‌حال، برخی قوانین با قانون اساسی مغایرت دارند و از عدالت بی‌بهره‌اند؛ در نتیجه، این قوانین نمی‌توانند به سود جامعه باشند. چنین قوانینی باید فوراً ارزیابی، اصلاح و حتی در صورت لزوم، از طریق فرآیندهای قانونی لغو شوند. به‌عنوان یکی از ارکان جامعه مدنی در اندونزی، محمدیه با تعهد به حقیقت و عدالت و با انگیزه‌های عمیق از باورهای دینی، «جهاد قانون اساسی» را آغاز کرده است. این جهاد با هدف اصلاح قوانین مغایر با قانون اساسی، از بین بردن ابهامات قانونی و تضمین عدالت انجام می‌شود. محمدیه همراه با سایر بخش‌های جامعه، برای تحقق عدالت قانونی که منافع مردم را در بر می‌گیرد، تلاش می‌کند.

مشکلات حقوقی نه‌تنها به محتوای قوانین مربوط است، بلکه در اجرای آن‌ها نیز نمود پیدا می‌کند. مشکلات زمانی بروز می‌کنند که قوانین، هدف عدالت‌خواهی (pro-justitia) را نادیده بگیرند. انواع جرایم نظیر خریدوفروش قوانین، فعالیت مافیاهای قضایی و جرم‌انگاری بی‌مورد باید به‌عنوان دشمن مشترک شناخته شوند. علاوه بر این، ضعف در اجرای قانون که به معنای ناتوانی در تحقق

عدالت است، نشان‌دهنده کمبود تعهد قضات به پیشرفت و تمدن اندونزی است. اجرای قانون غالباً به دلیل نفوذ قدرت‌های سیاسی یا اقتصادی که به منافع خاص اولویت می‌دهند، مختل می‌شود. محمدیه، با تکیه بر روحیه تحقق اسلام پیشرفته، به توسعه آموزش‌هایی برای حمایت از عدالت ادامه می‌دهد و گام‌های استراتژیک و قاطعی برای ایجاد تغییرات اساسی برمی‌دارد. عدالت و قانون نباید تسلیم رفتارهای سیاسی و قدرت‌طلبانه‌ای شوند که منافع مردم را تهدید می‌کنند؛ زیرا چنین اقداماتی نه تنها آسیب بیشتری ایجاد می‌کنند، بلکه تصویری از یک کشور مبتنی بر قدرت، نه قانون، ارائه می‌دهند. محمدیه همچنین در مواجهه با مسائل مربوط به گروه‌های محروم و حاشیه‌نشین، از آنان حمایت می‌کند تا به عدالت در برابر قانون دست یابند و حقوق قانونی خود را محقق سازند.

د. توسعه فرهنگی

تلاش محمدیه برای پیشرفت زندگی، نیازمند توسعه در عرصه فرهنگ است. توسعه فرهنگی، در حقیقت، ساختن شخصیت فرزندان ملت است که دارای دیدگاه اسلامی، هویت اندونزیایی و انسانیت جهانی باشند. هدف از این تلاش، تقویت فرهنگ اسلامی مترقی و رقابت‌پذیر اندونزی است که تجلی از اسلام به‌عنوان رحمتی برای جهانیان (رحمة للعالمین) خواهد بود.

این توسعه نیازمند فعالیت‌های فرهنگی گسترده و جامع است و نمی‌توان آن را محدود به اقدامات خاص یا تنها توسط نهادهای فرهنگی دنبال کرد؛ چراکه فرهنگ در مفهوم گسترده، تمامی شیوه‌های تفکر، نگرش و رفتار انسانی را در بر می‌گیرد. توسعه فرهنگی وظیفه‌ای همگانی است.

در بستر کلی اندونزی، هر فرد موظف به ایجاد شخصیت برتر، تقویت حس میهن‌دوستی و ارتقای منافع انسانی است. محمدیه نیز پیشگام در ترویج فرهنگ ملی اندونزی است که برتری، عزت و تمدن را به نمایش می‌گذارد. این سازمان محیطی سرشار از ارزش‌های پیشرفت، شامل تنوع، تساهل، همکاری، برابری، عدالت و تلاش بی‌وقفه را ایجاد می‌کند که این ارزش‌ها به‌طور جدایی‌ناپذیر با تعالیم قرآنی و سنت پیامبر گره خورده‌اند.

این فرهنگ، که مملو از ارزش‌های نیک و الهام‌بخش است، باید از طریق الگوسازی شایسته، آموزش‌های ساختاری و فرهنگی، و همچنین اقدامات رسمی و غیررسمی، تقویت شود. ایجاد چنین فرهنگی با عادت‌های مثبت آغاز می‌شود و با تکرار و انتقال مداوم به نسل‌های بعد، به یک سنت پایدار تبدیل می‌گردد. این سنت‌ها، مواد اولیه اصلی برای توسعه فرهنگی بوده و زیربنای اساسی تمدن محسوب می‌شوند.

۳. خدمت به بشریت

محمدیه، به‌عنوان یک سازمان اسلامی پیشرو، توجه ویژه‌ای به مسائل انسانی و اجتماعی دارد. فعالیت‌های بشردوستانه این سازمان بر اساس اصول و تعالیم قرآن و سنت بنا شده است که مسلمانان را به کمک و حمایت از افراد ضعیف و آسیب‌پذیر مانند فقرا، سالمندان، افراد دارای معلولیت و کودکان یتیم فرا می‌خواند. اسلام پیشرفته به‌عنوان مبنای اصلی این جنبش، رویکردی اجتماعی-فرهنگی اتخاذ کرده که هدف آن توانمندسازی انسان‌ها از تمام ملیت‌ها و قومیت‌ها است. این توانمندسازی با تکیه بر پارادایم شفقت، همیاری، و همکاری در خیرات و احسان، از سوی همه اعضای جامعه محقق می‌شود. محمدیه از تئولوژی الماعون بهره می‌گیرد تا به مسائل اجتماعی و اقتصادی عمیق‌تری بپردازد. این تئولوژی افراد آسیب‌پذیر را نه‌تنها به‌عنوان قربانیان مشکلات فردی، بلکه به‌عنوان افرادی که به‌واسطه ساختارهای ناعادلانه اقتصادی، سیاسی، حقوقی و آموزشی دچار آسیب شده‌اند، شناسایی می‌کند.

از زمان تأسیس در سال ۱۹۱۲، محمدیه فعالیت‌های بشردوستانه‌ای در زمینه‌های آموزش، بهداشت، امدادسانی و توانمندسازی اجتماعی انجام داده است. حاج آقا دحلان، بنیان‌گذار این جنبش، با ارائه تحولات اساسی در جامعه اسلامی، نه‌تنها به نظریه‌پردازی در مورد مفاهیم انسانی پرداخت، بلکه برای رهایی جامعه از فقر و جهل گام‌های عملی و مؤثری برداشت.

تعالیم اسلام پیشرفته، محمدیه را به اصلاحات اجتماعی و انسانی سوق داده و این جنبش را به انجام اعمال خیر مانند همدلی اجتماعی، کمک‌رسانی، توانمندسازی، همبستگی و برابری انسانی ترغیب کرده است. همچنین این سازمان بر اساس آموزه‌های قرآنی (مانند سوره‌های الماعون ۱-۷، ۱-۳، و آل عمران ۱۰۴ و ۱۱۰) کسانی را که از ضعیفان غفلت می‌کنند، به‌شدت مورد نکوهش قرار داده و آنان را دروغ‌گویان دین معرفی می‌کند. این آموزه‌ها، پایه‌های جنبش اجتماعی محمدیه را تشکیل می‌دهند و مفاهیم توحیدی را در قالب اقدامات عملی و خیرخواهانه نمایان می‌سازند.

محمدیه این اقدامات اجتماعی را با رویکردی نوین و سازمان‌یافته انجام می‌دهد. این سازمان خیرات اسلامی را به اشکال مختلفی نهادینه کرده است، از جمله آموزش (تعلیم)، بهداشت (شفادهی)، امدادسانی (تغذیه)، و توانمندسازی (قدرت‌بخشی). برخلاف خیرات سنتی که به جمع‌آوری کمک‌های مالی محدود می‌شود، محمدیه خیرات اسلامی مدرن را به‌صورت پروژه‌های رفاه اجتماعی اجرا می‌کند، از جمله تأسیس مراکز حمایتی برای کودکان یتیم، قربانیان قاچاق انسان، افراد دارای معلولیت، و سالمندان.

این سازمان همچنین گروه‌هایی را که دسترسی به آموزش، حمایت حقوقی یا فرصت‌های برابر ندارند، یا کسانی که به دلیل تبعیض، بی‌عدالتی و تفاوت‌های اعتقادی یا سیاسی به حاشیه رانده شده‌اند،

به‌عنوان مستضعفین جدید شناسایی می‌کند. محمدیه معتقد است که این افراد باید علاوه بر دریافت کمک‌های مالی، از حمایت‌های حقوقی و سیاسی برخوردار شوند تا از وضعیت ناتوانی رهایی یابند و به زندگی شرافتمندانه دست پیدا کنند.

الف. ریشه‌کن کردن فقر

محمدیه باور دارد که فقر صرفاً یک مشکل اقتصادی نیست که بتوان آن را با کمک‌های مالی حل کرد، بلکه مسئله‌ای چندبعدی است که به تغییرات ساختاری و یک جنبش اجتماعی گسترده نیاز دارد. فقر نه تنها ناشی از عوامل فردی، بلکه ناشی از ساختارهای ناعادلانه‌ای است که مانع از دسترسی افراد به منابع مالی، آموزش، حمایت‌های حقوقی و مشارکت سیاسی می‌شوند. محمدیه تأکید دارد که سیاست‌های دولتی باید در راستای کاهش فقر تدوین شوند و اقشار مختلف جامعه باید برای کمک به این امر آگاهی و مشارکت داشته باشند.

این سازمان به دنبال تغییر شرایط اجتماعی و اقتصادی‌ای است که کرامت انسانی را تهدید می‌کنند و در تلاش برای ساختن جامعه‌ای مقاوم و تحقق عدالت اجتماعی است. محمدیه هشدار می‌دهد که تا زمانی که فقر ریشه‌کن نشود، توسعه ملی و پیشرفت اندونزی به‌طور قابل‌توجهی محدود خواهد ماند. یکی از چالش‌های اصلی، پایین بودن سطح تحصیلات نیروی کار و ناتوانی بسیاری از افراد در ادامه تحصیل به دلیل مشکلات اقتصادی است که مستقیماً به پدیده فقر مرتبط است.

ب. تقویت جامعه

یکی از فعالیت‌های اساسی محمدیه، توانمندسازی جامعه از طریق حل مسائل عمومی است. این فعالیت بر اساس اصول تئولوژی الماعون اجرا می‌شود که بر تقویت و پیشرفت جامعه تأکید دارد. این هدف از طریق پنج جنبش اصلی دنبال می‌شود:

۱. نهادهای خیریه بهداشتی

۲. خدمات اجتماعی

۳. توانمندسازی جامعه

۴. مدیریت بحران و بلایا

۵. ترویج زکات، انفاق و صدقه

محمدیه به گروه‌های حاشیه‌نشین مانند کشاورزان، ماهیگیران، کارگران کشاورزی و سایر اقشار محروم در مناطق روستایی و شهری توجه ویژه‌ای دارد. این سازمان با ارائه آموزش‌های مهارتی

و تقویت پتانسیل‌های فردی، اجتماعی و اقتصادی این افراد، تلاش می‌کند آنان را به شهروندانی توانمند و بااخلاق تبدیل کند.

برنامه‌های توانمندسازی محمدیه بر توسعه کشاورزی، شیلات و دامداری یکپارچه تمرکز دارد و از رویکرد روستاهای مطلوب (قریه طیبه) بهره می‌برد. این برنامه‌ها شامل ارائه آموزش‌های آگاهی‌بخشی، مهارت‌آموزی، و کارآفرینی برای افراد در مناطق محروم و مرزی است. محمدیه همچنین نقش هماهنگ‌کننده، الهام‌بخش و میانجی را در پیشبرد پروژه‌های توانمندسازی اجتماعی-اقتصادی اقشار محروم ایفا می‌کند.

ج. توانمندسازی زنان

محمدیه علاوه بر فعالیت در حوزه‌های آموزش، توانمندسازی اجتماعی و بهداشت، در زمینه ارتقای جایگاه زنان نیز نقشی کلیدی ایفا کرده است. از زمان پیش از استقلال اندونزی، شخصیت‌ها و نهادهای مرتبط با این سازمان، مانند عایشیه، به‌عنوان پیشگام در بیداری و آگاهی‌بخشی زنان برای دستیابی به کرامت، استقلال و ارزشمندی انسانی شناخته شده‌اند. در عصری که سنت‌های محلی مشارکت زنان در عرصه عمومی را محدود می‌کرد، محمدیه با تأسیس انجمن سوپو ترسنو (عایشیه فعلی) در سال ۱۹۱۷ و سیسو پروبو وانی‌تو (ناشیات‌العایشیه فعلی) در سال ۱۹۱۹، فضای مناسبی برای زنان فراهم کرد تا به آموزش، مهارت‌های سازمان‌دهی و مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی بپردازند.

این تلاش‌ها بستری را برای حضور زنان در عرصه‌های مختلف، از جمله رهبری سازمان، مشارکت در نهادهای فتوا و مطالعات دینی، فراهم آورد. محمدیه تأکید دارد که زنان و مردان از نظر توانمندی‌های فکری و عملی یکسان‌اند و حتی زنان می‌توانند با تلاش و پشتکار بیشتر، نقش‌های مؤثرتری ایفا کنند.

تعهد محمدیه به توانمندسازی زنان، بر اساس آموزه‌های قرآنی، به‌ویژه سوره نحل (آیه ۹۷) است: "مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ دَكْرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً" (هر کس از مرد یا زن، کار شایسته‌ای انجام دهد در حالی که مؤمن باشد، به او زندگی پاکیزه‌ای خواهیم داد).

بر همین اساس، محمدیه معتقد است که زنان نیز مانند مردان حق دارند به آموزش، اشتغال، و مشارکت در عرصه‌های عمومی و حتی رهبری دسترسی داشته باشند. این دیدگاه بر این اصل استوار است که مشکلات جامعه باید با مشارکت همگانی حل شود و نباید هیچ صدایی به دلیل جنسیت نادیده گرفته شود.

علاوه بر این، محمدیه بر این باور است که تفاسیر محدودکننده از آیات و احادیث که مانع حضور زنان در اجتماع می‌شوند، دیگر با شرایط اجتماعی کنونی سازگار نیستند. این سازمان با پذیرش تغییرات اجتماعی و فرهنگی، بر لزوم حذف تبعیض جنسیتی و حمایت از مشارکت زنان در تمامی عرصه‌ها تأکید دارد.

د. حمایت از کودکان

محمدیه کودکان را امانت الهی می‌داند و بر لزوم فراهم‌سازی شرایطی برای رشد جسمی، روحی و اجتماعی آن‌ها تأکید می‌کند. کودکان از دیدگاه این سازمان، نسل آینده‌اند و ادامه‌دهنده آرمان‌های ملت، کشور و دین هستند. بر این اساس، محمدیه تأکید دارد که کودکان، به‌ویژه یتیمان و کودکان بی‌سرپرست، به‌عنوان گروه‌های آسیب‌پذیر نیازمند حمایت ویژه برای حفاظت از حقوق خود هستند. این حمایت شامل جلوگیری از خشونت، بهره‌کشی، جرم و زورگویی می‌شود.

محمدیه در راستای حمایت از کودکان، سیاست‌هایی را برای سرپرستی آن‌ها از سوی خانواده‌های خود یا خانواده‌های جایگزین تدوین کرده است. این اقدامات با هدف ایجاد محیطی سالم و سرشار از محبت برای رشد همه‌جانبه کودکان انجام می‌شود تا حقوق آن‌ها به طور کامل محقق شود.

ه. مدیریت بحران

از نظر جغرافیایی، اندونزی کشوری است که در منطقه حلقه آتش (Ring of Fire) و در تقاطع سه صفحه بزرگ، یعنی صفحه اوراسیا، صفحه هند-استرالیا و صفحه اقیانوس آرام قرار دارد. به همین دلیل، زمین‌لرزه، سونامی و دیگر بلایای طبیعی به‌طور مکرر در این کشور رخ می‌دهند. همچنین از نظر اجتماعی و فرهنگی، این کشور دارای تنوع بالایی است و شامل اقوام، نژادها، ادیان و گروه‌های مختلفی می‌شود. در صورت عدم مدیریت مناسب، اختلافات ناشی از این تفاوت‌ها ممکن است به بحران‌های اجتماعی منجر شوند. بلایا، به هر شکلی که باشند، همواره باعث رنج ناشی از مرگ، جراحت‌ها، تخریب زیرساخت‌ها، از دست رفتن اموال و منابع درآمد، و حتی از دست دادن خانواده و دوستان می‌شوند.

محمدیه دیدگاهی سازنده در خصوص مقابله با بحران‌ها ارائه می‌دهد. این امر اهمیت بسیاری دارد، زیرا برخی از مسلمانان بلایا را صرفاً به‌عنوان قضا و قدر و نشانه‌ای از خشم خدا به دلیل غفلت انسان‌ها در عبادت به او می‌دانند و کمتر به عوامل دیگری که ممکن است موجب بحران شوند، به‌طور

انتقادی می‌پردازند. برای مقابله با بحران‌ها، ضروری است که اقدامات مثبت انجام شود تا قربانیان به سرعت به زندگی خود بازگردند و حقوق آنان در شرایط بحران به رسمیت شناخته شود.

محمدیه بر این باور است که بلایا می‌توانند نشانه‌ای از رحمت، خیر و عدالت الهی برای انسان‌ها باشند (آیات ۵۴ سوره انعام، ۳۰ سوره نحل، ۱۸ سوره آل عمران، ۲۹ سوره اعراف و ۱۷ سوره شعراء). همچنین، این بلایا می‌توانند یادآوری خداوند باشند که موجب تأمل، خوداندیشی و ایجاد امیدواری در زندگی شود. در حدیثی که امام مسلم از ابو سعید و ابو هریره نقل کرده است، پیامبر اکرم (ص) فرمودند: "هیچ بیماری، ناراحتی، رنج و اندوهی به مؤمنی نمی‌رسد مگر اینکه خداوند بخشی از گناهان او را می‌بخشد" (روایت مسلم).

محمدیه بلایا را نه به‌عنوان بی‌عدالتی الهی، بلکه به‌عنوان یادآوری از سوی خداوند می‌داند که ناشی از رحمت او به انسان‌هاست. از نظر محمدیه، بلایا فرصتی برای خوداندیشی در رابطه با غفلت انسان‌ها از حفظ طبیعت یا فطرت خدادادی خود هستند. در مواجهه با بلایا، محمدیه به‌طور فعال در زمینه‌های کاهش بحران، مدیریت ریسک، کاهش آسیب‌پذیری، و تأمین حقوق قربانیان، از جمله کمک‌های اضطراری، بازسازی و ساخت مجدد، تلاش می‌کند.

پاسخ به بلایای طبیعی و بحران‌های ناشی از درگیری‌ها به‌عنوان اقدامی بشردوستانه جهانی تلقی می‌شود. از این‌رو، محمدیه به قربانیان از هر پیشینه‌ای، بدون توجه به تفاوت‌های آنان، کمک‌رسانی می‌کند. محمدیه همچنین به بحران‌های ناشی از درگیری‌ها پاسخ داده و نقش میانجیگری را ایفا می‌کند. این جنبش از طریق ارائه خدمات بهداشتی و روانی-اجتماعی، ایجاد بسترهای صلح و آشتی، و بهره‌گیری از راهبردهای مختلف کاهش ریسک بحران، برای دستیابی به صلح میان گروه‌ها تلاش می‌کند.

دین اسلام همه انسان‌ها را به شناخت متقابل (لِتَعَارَفُوا) میان گروه‌ها دعوت می‌کند (آیه ۱۳ سوره حجرات). اما این دعوت تنها به شناخت منفعلانه محدود نمی‌شود، بلکه ایجاد روابط متقابل (تَعَاوُنُو) برای دستیابی به نیکی مشترک را نیز دربر می‌گیرد (آیه ۵ سوره مائده).

محمدیه بر این باور است که دولت مسئولیت اصلی در مقابله با بحران‌ها را بر عهده دارد. دولت، به‌عنوان امانت‌دار ملت، وظیفه دارد شرایط زندگی مردم را به گونه‌ای تأمین کند که از خطرات در امان باشند و از آسایش برخوردار شوند. دولت همچنین منابع، امکانات و اختیارات لازم برای مدیریت بحران را در اختیار دارد. با این حال، دولت به‌تنهایی قادر به انجام این کار نیست؛ بنابراین، جامعه نیز باید به‌طور فعال در مراحل مختلف کاهش بحران، پاسخ‌دهی، بازسازی و بازآفرینی مشارکت کند. خدمات محمدیه در اقدامات مدیریت بحران، نه تنها در سطح ملی، بلکه در سطح بین‌المللی نیز ارائه می‌شود.

و. آموزش برای همه

محمدیه همواره برای روشنگری جامعه از طریق تأسیس نهادهای آموزشی از پیش‌دبستانی تا آموزش عالی در سراسر اندونزی و حتی خارج از کشور تلاش کرده است. این نهادهای آموزشی به منظور تحقق اهدافی چون تقویت ایمان، تقوا و اخلاق نیکو و همچنین پیشرفت در زمینه‌های علمی، سواد دینی، و توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی تأسیس شده‌اند.

محمدیه به‌طور فراگیر دانش‌آموزان را از اقوام، نژادها و ادیان مختلف می‌پذیرد. این رویکرد نشان‌دهنده فلسفه آموزشی محمدیه است که بر پلورالیسم، علم باز و عقلانیت تأکید دارد. با روحیه اسلام پیشرفته، نظام آموزشی محمدیه از مسلمانان دعوت می‌کند کیفیت خود را ارتقا دهند و به شکل مثبتی با تنوع قومیتی، نژادی، گروهی و فرهنگی تعامل کنند.

آموزش در محمدیه خدمتی برای همگان است. این رویکرد، بستری برای همکاری و شناخت متقابل میان جوامع دینی و گروه‌های مختلف به‌منظور دستیابی به پیشرفت و برتری مشترک فراهم می‌کند. محمدیه معتقد است که آموزش فراگیر امکان گفتگوی فرهنگی و رشد ارزش‌های تنوع را ایجاد می‌کند.

ز. خدمات بهداشت و درمان

محمدیه نقش قابل‌توجهی در خدمات بهداشت و درمان ایفا می‌کند. این جنبش از طریق هزاران نیروی بهداشتی، بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها و مراکز خدمات پزشکی خود در سراسر اندونزی، از جمله مناطق محروم، خدمات‌رسانی می‌کند.

محمدیه با بهره‌گیری از مدل (PKU Pembina Kesejahteraan Umat) یا "پشتیبانی از رفاه امت"، تلاش می‌کند نیازهای اقشار آسیب‌پذیر را تأمین کند. این رویکرد که بر اساس الهیات اجتماعی الماعون شکل گرفته است، به ارائه خدمات بهداشتی بدون تبعیض و برقراری عدالت در دسترسی به خدمات درمانی تأکید دارد.

محمدیه، علاوه بر ارائه خدمات درمانی و پیشگیرانه، در ارتقای کیفیت زندگی، کاهش آسیب‌پذیری و تقویت تاب‌آوری اجتماعی نیز مشارکت فعال دارد. رویکرد PKU، که پیوندی میان ارزش‌های دینی و علمی ایجاد می‌کند، نمونه‌ای موفق از تعهد این جنبش به رفاه عمومی و کمک به افراد نیازمند است.

۴. خدمات جهانی

محمدیه به عنوان یک سازمان پیشرو، نقشی فراتر از مرزهای ملی ایفا کرده و در عرصه جهانی نیز مسئولیت ایجاد نظم عادلانه، صلح‌آمیز و رفاه‌آمیز را بر عهده گرفته است. این سازمان در تلاش است چهره‌ای از اسلام را به نمایش بگذارد که حقیقتاً رحمة للعالمین باشد. در دیدگاه محمدیه، اصل رحمت به‌شکلی فراگیر توسعه می‌یابد و تفاوت‌های ملیتی یا جغرافیایی مانعی برای تحقق آن محسوب نمی‌شود.

برای دستیابی به این هدف، محمدیه شبکه‌های همکاری خود را با سازمان‌های همفکر در سایر کشورها گسترش داده و شعباتی در نقاط مختلف جهان تأسیس کرده است. این همکاری‌ها شامل تعامل با نهادهای بین‌المللی، مشارکت در تقویت صلح و حل منازعات، گفت‌وگوهای بین‌الادیانی و بین‌تمدنی، واکنش به بلایای طبیعی و اجتماعی، اعطای بورسیه به دانشجویان، ایجاد مراکز آموزشی و تبلیغی در خارج از کشور، و تلاش برای تدوین تقویم اسلامی جهانی یکپارچه جهت هماهنگی در عبادات اسلامی است.

بین‌المللی شدن محمدیه، بخشی از باور این سازمان به ضرورت پیشرفت اسلامی برای جامعه جهانی است. محمدیه این گسترش را نوعی دعوت برای خدمت به بشریت تلقی می‌کند. حاج احمد دحلان، بنیان‌گذار محمدیه، از آغاز تأسیس این سازمان، به اهمیت وحدت جهانی بشر تأکید داشت. او در سخنرانی خود در سال ۱۹۲۲ به نکات زیر اشاره کرد:

۱. اتحاد بشر بر اساس نیاکان مشترک، یعنی حضرت آدم و حوا، ضروری است.
۲. وحدت می‌تواند رفاه جهانی را تضمین کند.
۳. نادیده‌گرفتن اصل وحدت، اختلافات ویرانگر ایجاد خواهد کرد.
۴. کمبود دانش، تنگ‌نظری و در نتیجه تشدید اختلافات را به دنبال دارد.
۵. رهبران اغلب در تاریکی حرکت می‌کنند و این باعث جدایی و آسیب می‌شود.
۶. بسیاری از رهبران میان گفتار و کردار خود هماهنگی ندارند.
۷. اتحاد باید از رهبران آغاز شود.

الف. اجرای عدالت

محمدیه عدالت را یکی از اصول بنیادین دین اسلام می‌داند که انسان را به تقوا و کمال هدایت می‌کند (سوره مائده [۵]: ۸). عدالت نیاز اساسی همه جوامع است که باید در روابط میان فردی،

اجتماعی و بین‌المللی برقرار شود. این اصل، پایه‌ای برای صلح و رفاه است و بی‌عدالتی، نظیر استثمار، استعمار و تجارت ناعادلانه جهانی که شکاف میان ملت‌ها را تعمیق می‌کند، باید از میان برداشته شود. محمدیه معتقد است که تفاوت‌های طبیعی میان انسان‌ها نباید مانعی برای برقراری عدالت باشد. اسلام با پیام برابری و عدالت، با هر گونه بی‌عدالتی ناشی از تفاوت‌های اجتماعی و اقتصادی مقابله می‌کند. ظهور اسلام، جامعه جزیره‌العرب را از دوره جاهلیت که با تعصب قبیله‌ای، برده‌داری و استثمار اقتصادی مشخص می‌شد، به جامعه‌ای با نظام عادلانه تبدیل کرد. اسلام به تدریج برده‌داری را انسانی کرد و زمینه‌سازی برای لغو آن را آغاز نمود، تعصبات قبیله‌ای را از طریق پیمان مدینه از میان برد، و مهاجرین و انصار را بر اساس اصول عدالت متحد ساخت.

پیمان مدینه نشان داد که یک جامعه پیشرفته، جامعه‌ای است که تفاوت‌ها را به رسمیت می‌شناسد و آنها را به یک تمدن عادلانه تبدیل می‌کند. در اصول اسلامی، تمدن از اجرای پیوسته آموزه توحید شکل می‌گیرد که بر وحدانیت خدا و برابری انسان‌ها تأکید دارد. عدالت نه تنها عامل وحدت است بلکه مقابله با بی‌عدالتی و ظلم نیز در این چارچوب الزامی است.

ب. تأمین حقوق انسانی

حضور محمدیه در بهره‌مندی از تمدن جهانی، جدایی‌ناپذیر از هدف دعوت اسلامی است که مردم را به نیکی (الدعوة إلى الخیر)، امر به معروف (الأمر بالمعروف) و نهی از منکر (النهی عن المنکر) دعوت می‌کند. این دعوت خطاب به فرد و جامعه است و باید با حکمت و موعظه حسنه انجام شود و گفت‌وگویی نیکو (مجادله حسنه) را برای احترام به حقوق بشر به همراه داشته باشد. دعوت اسلامی باید همواره با تأمین و نظارت بر حقوق بشر از طریق اصل امر به معروف همراه باشد و با استفاده از اصل نهی از منکر، از هرگونه تخلف جلوگیری کند، بدون محدودیت مکانی و زمانی.

از دیدگاه اسلام، احترام به حقوق بشر یک وظیفه جهانی است؛ زیرا انسان با کرامت آفریده شده است (سوره اسراء [۱۷]: ۷۰). این کرامت باید توسط همه انسان‌ها محترم شمرده شود. به همین دلیل، انسان‌ها دارای حقوق و وظایف هستند. تأمین حقوق بشر بخشی از تحقق ارزش‌های انسانی، عدالت و برابری است که سرمایه اصلی برای ایجاد پیشرفت و تمدن جامعه جهانی محسوب می‌شود. اجرای حقوق بشر در حقیقت ریشه در آموزه‌های اسلامی درباره پنج عنصر اساسی حقوق انسانی دارد که به آنها الضروریات الخمس گفته می‌شود. این پنج امر اصلی شامل وظیفه انسان‌ها برای احترام به حقوق دیگران از طریق تأمین حق دین (حفظ الدین)، حق زندگی (حفظ النفس)، حق عقل سالم (حفظ العقل)، حق تولید نسل (حفظ النسل) و حق حفاظت از مال (حفظ المال) است. بدین ترتیب، آموزه‌های اسلام به هر انسانی تضمین می‌دهد که به حقوق اساسی خود دست یابد و همچنین بر وظیفه هر فرد

برای احترام به حقوق دیگران تأکید می‌کند. به عبارت دیگر، احترام به حقوق خود باید همگام با احترام به حقوق دیگران باشد. این نگاه، احترام به حقوق بشر را به‌عنوان بخشی از اجرای آموزه‌های اسلامی برای بهبود زندگی معرفی می‌کند.

توجه محمدیه به حقوق بشر صرفاً ماهیت مفهومی، حمایتی یا سیاستی ندارد، بلکه به‌صورت عملی و تجربی از طریق برنامه‌هایی که نیازهای انسانی را برآورده می‌کنند، ظاهر می‌شود. افزون بر این، محمدیه در انتقاد و ارائه راه‌حل برای سیاست‌هایی که با اصول عدالت و حقوق بشر ناسازگارند، فعالانه مشارکت دارد. در سطح عملی، محمدیه به‌طور مداوم به حمایت از جوامع آسیب‌دیده از نقض حقوق بشر پرداخته و آنها را برای آگاهی از اهمیت حفظ حقوق مدنی و سیاسی آموزش می‌دهد. در عرصه جهانی، محمدیه به‌طور پیوسته نسبت به نقض حقوق بشر در کشورهای مختلف، از جمله نقض حقوق مدنی و سیاسی علیه اقلیت‌ها، موضع‌گیری می‌کند.

ج. تحقق صلح

خدمات محمدیه در تحقق صلح جهانی از طریق اتخاذ سیاست‌ها، اعلام مواضع، مشارکت در گفت‌وگوها، میانجی‌گری، توانمندسازی و حل‌وفصل مناقشات نمایان می‌شود. محمدیه این نقش‌ها را بر اساس کلام خداوند که در هنگام بروز درگیری‌ها به برقراری صلح توصیه کرده است (سوره حجرات [۴۹]: ۱۰) انجام می‌دهد. ایفای نقش میانجی‌گری در راستای آموزه‌های امت وسط و وسطیت اسلام که روحیه‌ای برای انجام مذاکرات و آشتی به منظور تحقق صلح جهانی است، عملی می‌شود. در ایفای این نقش، به دلیل اینکه بی‌عدالتی منبع درگیری‌هاست، تلاش برای دستیابی به صلح پایدار باید با اجرای عدالت همراه باشد.

محمدیه به‌عنوان یک سازمان میانه‌رو، الگویی بسیار مناسب برای نشان دادن تصویر اسلام صلح‌آمیز در جهان است. به‌ویژه، اندونزی به‌عنوان کشوری با بیشترین جمعیت مسلمان در جهان، می‌تواند صدای اسلام اندونزیایی، از جمله محمدیه، را به‌عنوان بخشی از دیپلماسی صلح جهانی عرضه کند. اقدامات محمدیه در صلح جهانی تنها به حضور در مجامع بین‌المللی محدود نمی‌شود، بلکه به‌طور مستقیم در حل‌وفصل مناقشات در مناطقی مانند فیلیپین و رسیدگی به مسائل بشر دوستانه بین‌المللی مانند فلسطین، تایلند، نپال، میانمار و فیلیپین نقش دارد. این فعالیت‌ها بر پایه اصول محمدیه برای حرکت در جهت تحقق اسلام به‌عنوان رحمتی برای جهان، از طریق تلاش برای ایجاد صلح جهانی، انجام می‌شود.

د. حفظ محیط زیست

نقش جهانی محمدیه در مواجهه با مسائل تخریب محیط زیست، که نه تنها تهدیدی برای یک کشور خاص بلکه تهدیدی برای جامعه جهانی است، به وضوح دیده می شود. تخریب محیط زیست، از جمله سیل، رانش زمین، کاهش عمق رودخانه ها و دریاچه ها، کمبود آب، آلودگی هوا و آب، گرمایش جهانی، کاهش تنوع زیستی، شیوع بیماری های حیوانی و انسانی، و کمبود مواد غذایی، به دلیل عدم تعادل و تخریب محیط فیزیکی و غیرفیزیکی در سطح زمین، در حال افزایش است. این آسیب ها نه تنها ناشی از چرخه تغییرات طبیعی بلکه به دلیل اقدامات و دستکاری های انسانی نیز هستند (سوره روم [۲۱]: ۴۱).

یکی از چالش های اصلی مرتبط با مسائل محیط زیست، تغییرات آب و هوایی در مقیاس جهانی است. رفتارهای اسراف گرانه و غیرمسئولانه انسان ها نسبت به انرژی و محیط زیست، باعث افزایش گرما و تغییرات سریع در لایه های اتمسفر، اقیانوس ها و خشکی ها شده است. به عنوان نتیجه، تغییرات آب و هوایی جهانی به سرعت در حال وقوع است و افزایش دمای جهانی را به همراه دارد. این اثرات، تأثیرات منفی بر تداوم زندگی انسان و سایر موجودات زنده داشته و به بروز طوفان های شدید، آتش سوزی های وسیع، سیلاب های عظیم و موج های گرما در مناطق مختلف منجر شده است. گرمایش جهانی، در صورت ادامه یافتن، به حدی خواهد رسید که زندگی روی زمین در معرض انقراض قرار خواهد گرفت.

محمدیه با جدیت تلاش می کند جامعه جهانی را به تصویب و نظارت بر مقرراتی که به محیط زیست آسیب می رساند و موجب تغییرات آب و هوایی می شود، دعوت کند. در سطح عملی، اعضای محمدیه در سطوح مختلف به طور فعال در حرکت های حفظ محیط زیست مشارکت دارند، از جمله به صورت فردی از طریق سبک زندگی سازگار با محیط زیست، و به صورت جمعی از طریق اقداماتی نظیر اجرای مدارس و دانشگاه های سبز، صدقه زبانه، مدارس محیط زیست (در خشکی، رودخانه و دریا)، ایجاد مناطق خنک کننده زمین، جنبش های ممیزی زیست محیطی مستقل و توسعه انرژی های تجدیدپذیر. محمدیه از طریق حفظ محیط زیست و کنترل تغییرات آب و هوایی، برای ایجاد جامعه ای آرام تر و متمدن تر در جهان فعالیت می کند.

ه. توسعه تمدن

اسلام دینی تمدنی (دین الحضارة) است که پایه و محرکی برای پیشرفت بشر به شمار می رود. در معنای گسترده، تمدن به دستاوردهای انسان در ساختار تفکر، سبک زندگی، علم و فناوری اشاره

دارد که در قالب سازه‌های مادی و غیرمادی نمود یافته است. در این مفهوم، اسلام سهمی بسیار ارزشمند در ساختار تمدن بشری داشته است. مسلمانان مسئولیت دارند که این تمدن را که بازتاب ارزش‌های برتر اسلام به‌عنوان دینی پیشرو و محرک پیشرفت است، به‌طور مستمر توسعه دهند.

ساخت تمدن، کاری بلندمدت و بی‌پایان است که باید از امور کوچک آغاز شود و در گذر زمان تأثیرات بزرگی به همراه خواهد داشت. ایجاد تمدن به معنای تلاش برای تحقق ارزش‌های تمدنی در رفتار و زندگی فردی، اجتماعی، ملی و جهانی است. در سطح فردی، ساخت تمدن در زندگی روزمره به‌معنای تأکید بر نقش فرد به‌عنوان یک شهروند متمدن جهانی است. این نقش و مسئولیت، همانند دعوت اسلامی، گسترش یافته و تأثیری مثبت در مقیاس بزرگ‌تر دارد؛ تا جایی که به شکل‌گیری یک ملت، کشور و جامعه جهانی متمدن منجر می‌شود.

نقش پیامبر اسلام به‌عنوان فردی با شخصیت الگوی حسنه، تأثیری گسترده و نوری درخشان برای تمدن جهانی داشته است. شخصیت پیامبر ریشه‌های تمدن را در مدینه منوره (شهر روشن‌شده) بنا نهاد و این روشنایی را به سراسر جهان منتقل کرد. این نورانیت به‌عنوان تحقق اسلام به‌عنوان رحمتی برای همه جهانیان شناخته می‌شود.

تلاش‌های محمدیه در توسعه تمدن، ترکیبی پویا از مفهوم و عمل است. این ویژگی به شخصیت حاج آقای دحلان به‌عنوان یک متفکر و محرک باز می‌گردد که در آن هر اندیشه‌ای به کاری مفید (علم عملی) تبدیل می‌شود و هر عملی نیز معنایی والا (عمل علمی) دارد. دیدگاه تئولوژیکی محمدیه در ساخت تمدن شامل اصول تئولوژی «الماعون» و «العصر» است. تئولوژی الماعون بر عدالت، توزیع برابر و حمایت از افراد محروم تأکید دارد، در حالی که تئولوژی العصر بر اهمیت پایه‌های روحانی، عمل صالح و مسئولیت اجتماعی با رعایت نظم و انضباط تأکید می‌کند. بر این اساس، تمدنی که آرزو می‌شود باید بازتاب عدالت، توزیع برابر، حمایت، معنویت، عمل صالح، برابری و مسئولیت مشترک باشد.

اسلام به‌عنوان دین الحضارة (دین تمدن) دارای جهان‌بینی است که بر پایه‌ای الهی مستحکم و در عین حال مرتبط با شرایط معاصر بنا شده است. اسلام پیشرفته بر لزوم توسعه تمدنی جهانی تأکید دارد که نه تنها بر پیشرفت اقتصادی، علمی و فناوری استوار باشد، بلکه بر ارزش‌های معنوی و اخلاقی برتر نیز متکی باشد. تمدنی که صرفاً بر پایه‌های دنیوی بنا شود، ناپایدار است و حتی ممکن است فاجعه به‌بار آورد. بنابراین، ارزش‌های دینی باید به‌عنوان پایه و روح تمدن به‌کار گرفته شوند تا انسان را به رفاه جسمی و روحی رهنمون سازد. تحقق اسلام پیشرفته، به این ترتیب، سفری طولانی و بی‌پایان به سوی ایجاد تمدنی جهانی، پیشرفته، صلح‌آمیز و عادلانه است.

تلاش‌های محمدیه برای تشویق صلح، عدالت و رفاه مردم جهان، بخشی جدایی‌ناپذیر از ادامه رسالت پیامبر اسلام در گسترش رحمت در سراسر جهان به‌شمار می‌رود.

۵. خدمت به آینده

اسلام پیشرفته بر اهمیت تلاش در زمان حال برای دستیابی به آینده‌ای بهتر تأکید دارد. خداوند بر هر انسان مؤمنی واجب کرده است که نه تنها برای منافع امروز بلکه برای آینده نیز بیندیشد و عمل کند (سوره حشر [۵۹]: ۱۸). خداوند از پیروی از هوای نفس (اتخذ الهه هواه)، رفتار اسراف‌گونه (تبدیر)، افراط (اسراف) و فساد در زندگی که همگی منجر به فاجعه برای آینده می‌شوند، نهی کرده است. خداوند کسانی را که برای آیندگان بلا می‌گذارند و تنها به سودهای کوتاه‌مدت دنیوی و بدون توجه به آخرت می‌اندیشند، سرزنش می‌کند.

آماده‌سازی آینده‌ای بهتر نیازمند آماده کردن نسل‌های بعدی با دانش، اخلاق، علم، فناوری و مهارت‌های زندگی است تا بتوانند با چالش‌های زمان خود روبه‌رو شوند. امروزه علم به‌واسطه دستاوردهای جدیدش، هرچه بیشتر بر زندگی انسان تأثیرگذار است. توسعه معاصر نشان می‌دهد که فناوری ارتباطات دیجیتال با سرعتی فراتر از تصور قبلی پیشرفت کرده است. انقلاب فناوری باید به‌عنوان ابزاری برای افزایش و توزیع عادلانه رفاه انسان مورد استفاده قرار گیرد.

اهمیت توسعه علم و فناوری برای رویارویی با آینده، از این واقعیت آشکار می‌شود که پیشرفت اقتصادی، سیاسی و اجتماعی امروز، به توانایی در توسعه علم و فناوری بستگی دارد. فناوری تلفن همراه به سطحی از توسعه رسیده است که امکان استفاده از آن را در زمینه‌های امنیتی و بهداشتی فراهم می‌سازد. پیشرفت فناوری به سرعت ادامه خواهد یافت و تمامی ابعاد زندگی بشر را دربر خواهد گرفت.

آماده‌سازی آینده، بخشی مهم از وظایف دینی به‌شمار می‌آید. اسلام تعلیم می‌دهد که این زندگی دنیوی، مزرعه‌ای برای انجام اعمال نیک است که ثمرات آن ممکن است در این دنیا یا در آخرت محسوس گردد. اسلام افرادی را که فقط به منافع کوتاه‌مدت فکر کرده و منافع بلندمدت را فراموش می‌کنند، سرزنش می‌کند.

در سطح جهانی، هر فردی موظف به حفظ تعادل و پایداری طبیعت است تا زمین همچنان جای مناسبی برای زندگی در آینده باشد. در سطح ملی، اسلام پیشرفته تلاش برای انتقال کشوری به نسل‌های آینده را ضروری می‌داند که متحد، مستقل و پیشرفته باشد. کشوری که پایه‌های آن توسط بنیان‌گذارانش گذاشته شده است باید به‌خوبی نگهداری و توسعه یابد تا در برابر چالش‌های زمانه استوار باقی بماند.

در سطح جامعه، شرایط مثبتی مانند اخوت و بردباری باید همواره گسترش یابد تا به نسل‌های آینده یک جامعه سالم و متحد به ارث برسد.

آموزه‌های اسلام بر اهمیت نگاهی به گذشته و در عین حال توجه به آینده تأکید دارند. قرآن و سنت، منبع آموزه‌های اسلام هستند که پس از پیامبر اسلام توسط نسل‌های پس از او تفسیر و معنا شده و به اجرا درآمده‌اند. ثروت‌های مادی و غیرمادی تمدن اسلامی که توسط نسل‌های اولیه به نسل‌های بعدی منتقل شده‌اند، باید به‌عنوان آینه‌ای برای تأمل و درک درس‌ها استفاده شوند تا برای مقابله با چالش‌های حال و آینده آماده‌تر شویم.

دستاوردهای گذشته، الهام‌بخش است و به امت امروز امکان می‌دهد که با اجتهاد و تجدید در افکار و مبارزات نوین، در دنیای همیشه در حال تغییر، نقش خود را به‌عنوان بندگان خدا، جانشینان او و بهترین امت در زمین ایفا کنند.

فصل پنجم

نتیجه گیری

اسلام پیشرفته بر این باور استوار است که اسلام، دینی جامع و پویاست که اصول پیشرفت را در تمامی ابعاد زندگی، از فردی تا جهانی، آموزش می‌دهد. به عنوان یک سازمان اسلامی، محمدیه و اعضای آن، به‌ویژه رهبران، وظیفه دارند که ارزش‌های پیشرفت را در تفسیر و فهم دینی تقویت کرده و آن را در ابعاد گوناگون زندگی فردی، سازمانی، اجتماعی، ملی و بین‌المللی تحقق بخشند.

اعضای محمدیه مسئولیت دارند مفهوم اسلام پیشرفته را تبلیغ کنند تا آگاهی و انگیزه لازم برای دستیابی به تعالی، هم در سطح مسلمانان و هم در سطح جامعه جهانی، ایجاد شود. این رسالت بر آن است که جامعه‌ای جهانی مبتنی بر نظم، عدالت، و صلح شکل گیرد و زمینه‌ساز خیر و سعادت انسانیت و تمامی مخلوقات الهی بر روی زمین باشد.

تمامی نهادهای وابسته به تشکیلات محمدیه موظفند مفهوم اسلام پیشرفته را به‌عنوان محور حرکت‌ها و برنامه‌های خود در خدمت به جامعه اسلامی، ملت اندونزی، و بشریت به‌کار گیرند. این مسئولیت، تعهدی است برای هر عضوی از محمدیه که با آگاهی و اراده، این سازمان را به‌عنوان بستری برای عمل، خدمت، تبلیغ، و نوآوری انتخاب کرده است، تا در نهایت به رضای الهی دست یابد. برای تحقق این اهداف، محمدیه همکاری‌هایی گسترده با تمام اقشار جامعه، بر مبنای اصول نیکی و تقوا، توسعه می‌دهد و به دنبال تقویت همبستگی و تعامل سازنده در مسیر تحقق آرمان‌های اسلامی است.

آیات قرآن

سوره هود، آیه ۶۱:

وَإِلَىٰ تَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۗ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَعُفِرُوهُ ثُمَّ تَوَبُوا إِلَيْهِ ۗ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ.

ترجمه: و به سوی قوم تمود برادرشان صالح را فرستادیم. گفت: «ای قوم من! الله را عبادت کنید، معبودی جز او برای شما نیست. او شما را از زمین آفرید و شما را در آن به آبادانی گماشته است. پس از او آمرزش بخواهید و به سوی او بازگردید؛ همانا پروردگار من نزدیک و اجابت‌کننده است.»

سوره اسراء آیه ۷۰:

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا.

ترجمه: و به یقین ما فرزندان آدم را کرامت دادیم، و آنان را در خشکی و دریا [بر مرکب‌هایی که در اختیارشان گذاشتیم] سوار کردیم، و از نعمت‌های پاکیزه روزی بخشیدیم، و آنان را بر بسیاری از آفریده‌های خود برتری کامل دادیم.

سوره تین آیه ۴:

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ.

ترجمه: به یقین ما انسان را در نیکوترین صورت آفریدیم.

سوره احزاب آیه ۷۲:

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا.

ترجمه: ما امانت را بر آسمان‌ها و زمین و کوه‌ها عرضه کردیم، پس از برداشتن آن سر باز زدند و از آن هراسناک شدند، و انسان آن را برداشت؛ راستی او ستمگر و نادان بود.

سوره ابراهیم آیه ۱:

الر. كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ.

ترجمه: الف، لام، را. (این) کتابی است که آن را به سوی تو نازل کردیم تا مردم را به اذن پروردگارشان از تاریکی‌ها به سوی نور خارج کنی و به سوی راه خداوند عزیز و حمید.

سوره آل عمران آیه ۱۱۰:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِّنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ.

ترجمه: شما بهترین امتی هستید که برای مردم پدید آمده‌اید؛ امر به معروف می‌کنید و نهی از منکر می‌نمایید و به خدا ایمان دارید. و اگر اهل کتاب ایمان بیاورند، قطعاً برایشان بهتر است؛ برخی از آنان مؤمنند و بیشتر آنان فاسقند.

سوره آل عمران آیه ۱۰۴:

وَلَتَكُنَّ مِّنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ.

ترجمه: و باید از میان شما گروهی باشید که (مردم را) به نیکی دعوت کنند و به کار شایسته و از زشتی باز دارند، و آنانند که رستگارند.

سوره کافرون آیه ۶:

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

ترجمه: دین شما برای خودتان، و دین من برای خودم.

سوره یونس آیه ۹۹:

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرَهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ.

ترجمه: و اگر پروردگارت می‌خواست، قطعاً همه کسانی که در زمین هستند، ایمان می‌آوردند. آیا تو می‌خواهی مردم را مجبور کنی که مؤمن شوند؟

سوره زمر آیه ۹:

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ.

ترجمه: آیا کسی که در ساعات شب به عبادت مشغول است، در حال سجود و قیام، از عذاب آخرت می‌ترسد و به رحمت پروردگارش امیدوار است، بهتر است یا کسی که چنین نیست؟ بگو: آیا کسانی که می‌دانند با کسانی که نمی‌دانند برابرند؟ تنها خردمندان متذکر می‌شوند.

سوره مجادله آیه ۱۱:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ.

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هنگامی که به شما گفته شود: «در مجالس جا باز کنید»، پس جا باز کنید، تا خدا برای شما گشایش دهد؛ و هنگامی که گفته شود: «برخیزید»، پس برخیزید. خدا کسانی را که ایمان آورده‌اند و کسانی را که علم داده شده‌اند، به درجاتی بلند می‌برد؛ و خدا به آنچه انجام می‌دهید آگاه است.

سوره حجرات آیه ۱۰:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ.

ترجمه: به یقین مؤمنان برادر یکدیگرند؛ پس میان برادرانتان صلح برقرار کنید و از خدا بترسید، باشد که مشمول رحمت شوید.

سوره ماعون آیه ۱ تا ۷:

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ

ترجمه: آیا کسی را که روز جزا را دروغ می‌خواند، دیدی؟

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ

ترجمه: او همان کسی است که یتیم را به شدت می‌راند.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ

ترجمه: و به خوراک دادن بینوا ترغیب نمی‌کند.

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ

ترجمه: پس وای بر آن نمازگزارانی

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

ترجمه: کسانی که از نماز خود غافلند.

الَّذِينَ هُمْ يَرَاءُونَ

ترجمه: کسانی که ریا می‌کنند.

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ.

ترجمه: و از دادن مایحتاج زندگی خودداری می‌کنند.

آیات ۱ تا ۳ سوره عصر:

وَ الْعَصْرِ

ترجمه: به عصر سوگند.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

ترجمه: همانا انسان در زیان است.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ.

ترجمه: مگر کسانی که ایمان آورده و اعمال صالح انجام داده و یکدیگر را به حق و صبر سفارش می‌کنند.

آیه ۹۷ سوره نحل:

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ.

ترجمه: هر کس از مرد یا زن کار شایسته‌ای انجام دهد و مؤمن باشد، قطعاً او را به زندگی پاک و خوشایند زنده می‌داریم و پاداششان را بهتر از آنچه انجام داده‌اند، خواهیم داد.

آیه ۵۴ سوره انعام:

وَ إِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ.

ترجمه: و هرگاه کسانی که به آیات ما ایمان دارند نزد تو آیند، بگو: سلام بر شما! پروردگارتان رحمت را بر خود فرض کرده است؛ هر کس از شما که از روی نادانی کار بدی کند، سپس توبه و اصلاح نماید، خدا آمرزنده و مهربان است.

آیه ۳۰ سوره نحل:

وَ قِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ.

ترجمه: و به پرهیزگاران گفته می‌شود: پروردگارتان چه چیزی نازل کرده است؟ می‌گویند: خیر (و هدایت را). برای کسانی که در این دنیا نیکی کردند، نیکی است و قطعاً سرای آخرت (بسی) بهتر است و چه خوب است سرای پرهیزگاران.

آیه ۱۸ سوره آل عمران:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.

ترجمه: خداوند گواهی می‌دهد که معبودی جز او نیست و فرشتگان و صاحبان علم نیز بر این مطلب گواهی می‌دهند، در حالی که او برپا دارنده عدالت است. معبودی جز او نیست، توانای شکست‌ناپذیر و حکیم است.

آیه ۲۹ سوره اعراف:

قُلْ إِنَّ رَبِّيَ أَمَرَ بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ.
ترجمه: بگو: پروردگار من به عدالت فرمان داده و در هر مسجدی روی خود را به سوی او کنید و او را در حالی که دین خود را برای او خالص کرده‌اید، بخوانید؛ همان‌گونه که شما را آفرید، بار دیگر به سوی او باز می‌گردید.

آیه ۲۹ سوره نحل:

فَادْخُلُوا ابْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلْيُنْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ.
ترجمه: پس از درهای جهنم داخل شوید و در آنجا جاودانه باشید؛ و چگونه بد است جایگاه مستکبران.

آیه ۱۷ سوره شعراء:

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ.

ترجمه: که بنی اسرائیل را با ما بفرستی.

آیه ۱۳ سوره حجرات:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْتَأْتُمْ إِلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَبِيرٌ.

ترجمه: ای مردم! ما شما را از یک مرد و یک زن آفریدیم و شما را تیره‌ها و قبایل قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید. همانا گرامی‌ترین شما نزد خدا پرهیزگارترین شماست. بی‌تردید خداوند دانا و آگاه است.

آیه ۵ سوره مائده:

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ.

ترجمه: امروز چیزهای پاکیزه برای شما حلال شده و طعام اهل کتاب برای شما حلال است و طعام شما برای آنها حلال است. همچنین زنان پاکدامن از مؤمنان و زنان پاکدامن اهل کتاب، هرگاه که مهر آنها را بپردازید، برای شما حلالند، به شرطی که پاکدامن باشید و نه زناکار و نه دوست پنهانی بگیرید. و هر کس به ایمان کافر شود، عملش باطل می‌شود و او در آخرت از زیانکاران خواهد بود.

آیه ۸ سوره مائده:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ.

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! همواره برای خدا قیام کنید و به عدالت گواهی دهید. دشمنی با گروهی شما را به ترک عدالت و ادان نکند؛ عدالت کنید که این به تقوا نزدیکتر است و از خدا بترسید، زیرا خداوند به آنچه انجام می‌دهید آگاه است.

آیه ۷۰ سوره اسراء:

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا.

ترجمه: و به راستی ما فرزندان آدم را گرامی داشتیم و آنها را در خشکی و دریا سوار کردیم و از چیزهای پاکیزه روزی دادیم و بر بسیاری از مخلوقات خود برتری بخشیدیم.

آیه ۱۰ سوره حجرات:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخْوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ.

ترجمه: مؤمنان تنها برادرند، پس میان برادرانتان صلح برقرار کنید و از خدا بترسید، باشد که مورد رحمت قرار گیرید.

آیه ۴۱ سوره انبیاء:

وَلَقَدْ اسْتَهْزَأَ بَرُّسُلٍ مِنْ قِبَلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ.

ترجمه: و به راستی به پیامبران پیش از تو نیز استهزا شد، پس آنچه را مسخره می‌کردند، دامان کسانی از آنها را که مسخره می‌کردند گرفت.

آیه ۱۸ سوره حشر:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَانْتَظِرُوا نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ.

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از خدا بترسید و هر کس باید بنگرد که برای فردایش چه پیش فرستاده است. از خدا بترسید، بی‌تردید خدا به آنچه انجام می‌دهید آگاه است.

آیه ۱۹ سوره آل عمران:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ.

ترجمه: همانا دین (حق) نزد خدا، اسلام است و اهل کتاب در آن اختلاف نکردند، مگر بعد از آنکه علم و آگاهی برای آنان آمد، آن هم بخاطر سرکشی و حسدی که میان آنان بود. و هر کس به آیات خدا کفر ورزد، پس (بداند که) خداوند سریع الحساب است.

آیه ۸۵ سوره آل عمران:

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ.

ترجمه: و هر کس غیر از اسلام دینی بجوید، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد و او در آخرت از زیانکاران خواهد بود.

حدیث پیامبر:

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَدَى، حَتَّى الشَّوْكَةُ يُشَاكُهَا، إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ. ترجمه: از ابو سعید خدری و ابو هریره رضی الله عنهما روایت شده است که رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم فرمودند: هیچ مسلمانی به خستگی، یا بیماری، یا نگرانی، یا اندوه، یا مصیبتی دچار نمی‌شود، حتی اگر خار کوچکی به او آسیب برساند، مگر اینکه خداوند به خاطر آن گناهانش را می‌آمرزد." (روایت بخاری و مسلم شماره: ۲۵۷۳)